

Stenografični zapisnik

devetnajste seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 22. januarija l. 1886.

Nazoči: Prvosednik: Deželni glavar Gustav grof Thurn-Valsassina. — Vladini zastopnik: Deželni predsednik baron Andrej Winkler. — Vsi članovi razun: Knezoškofa dr. Jakob Missia, baron Apfaltrern, Luckmann, Robič in baron Žois.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika o XVIII. deželno-zborni seji dné 21. januarija l. 1886.
2. Naznanila deželno-zbornega predsedstva.
3. a) Priloga 78. — Upravnega odseka poročilo o občinskem redu in občinskem volilnem redu za glavno mesto Ljubljansko, 3. branje.
b) Utemeljevanje samostalnega predloga gospoda poslanca Murnika gledé železničnih tarif.
4. Ustna poročila gospodarskega odseka:
 - a) v zadevi gradenja ceste od Žira na Dolenji Logatec (k prilogi 63.);
 - b) o prošnji občine Ježica gledé uravnanja Save;
 - c) o prošnji občin Brezje, Doberlevo, Čemšenik, Jesenovo, da bi se cesta Trojana-Čemšenik uvrstila med okrajne ceste;
 - d) o prošnji občine Podrečje za oproščenje izkidavanja snega na državnih cestih;
 - e) o §. 6. letnega poročila „občila“, stran 66—100, 102—105;
 - f) o §. 3. marg. št. 24. gledé razdelitve pašnika v občini Ihan;
 - g) o samostalnem predlogu gospoda poslanca Šuklje-ta gledé uravnanja Krke.
5. Ustno poročilo finančnega odseka o samostalnem predlogu vzvišenosti barona Schwegelna o prihodnji ureditvi letnega poročila deželnega odbora.
6. Ustno poročilo finančnega odseka o §. 1., marg. št. 1.—7. letnega poročila.

Stenographischer Bericht

der neunzehnten Sitzung

des krainischen Landtages

zu Laibach

am 22. Jänner 1886.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Gustav Graf Thurn-Valsassina. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Baron Winkler. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Baron Apfaltrern, Luckmann, Robič und Baron Žois.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokollcs der XVIII. Landtags-Sitzung vom 21. Jänner 1886.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. a) Beilage 78. — Bericht des Verwaltungsausschusses über die Gemeindeordnung und Gemeindevahlordnung für Laibach, 3. Lesung;
b) Begründung des selbstständigen Antrages des Herrn Abgeordneten Murnik betreffend die Eisenbahntarife.
4. Mündliche Berichte des volkswirthschaftlichen Ausschusses:
 - a) in Angelegenheit des Straßenbaues Sairach-Unterloitsch (zur Beilage 63);
 - b) über die Petition der Gemeinde Ježica in Betreff der Saveregulierung;
 - c) über die Petition der Gemeinden Brezje, Doberlevo, Čemšenik, Jesenovo um Erklärung der Straße Trojana-Čemšenik als Bezirksstraße;
 - d) über die Petition der Gemeinde Podrečje um Befreiung von der Verpflichtung der Schneeschauflung auf der Reichsstraße;
 - e) über §. 6 des Rechenschaftsberichtes „Communicationsmittel“, pag. 66—100, 102—105;
 - f) über §. 3, Marg. Nr. 24, betreffend die Hutweidetheilung in der Gemeinde Ihan;
 - g) über den selbstständigen Antrag des Herrn Abgeordneten Šuklje, betreffend die Gurt-Regulierung.
5. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den selbstständigen Antrag Sr. Excellenz des Herrn Baron Schwegel, betreffend die künftige Eintheilung des Rechenschaftsberichtes des Landesauschusses.
6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über §. 1, Marg. Nr. 1—7 des Rechenschaftsberichtes.

7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Kočevskega za odpis zneska 401 gld. 67 1/2 kr. gledé vzdrževanja Turjaške ceste.
 8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Velikolaškega za odpis posojila 315 gld. 60 kr., ki ga dolguje deželnemu zakladu.
 9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Ribniškega za odpis dolga v znesku 372 gld. 98 1/2 kr.
 10. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji deželnih uradnikov za zboljšanje plač.
 11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji podobčine Hrušica, občine Jeseniške, za podporo vsled škode po povodnji.
 12. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora v Kranjski gori za podporo vsled škode po povodnji.
 13. Priloga 87. — Finančnega odseka poročilo o dovoljenji izvanrednega kredita v ta namen, da se popravijo jeseni l. 1885. v okraji Kranjskogorskem po vremenskih nezgodah na javnem imetju napravljene poškodbe (k pril. 74.).
 14. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Logaškega za podporo ali posojilo v znesku 3000 — 4000 gld. in uvrstitev okrajnih cest Logaškega okraja med deželne ceste.
 15. Priloga 86. — Gospodarskega odseka poročilo o samostalnem predlogu gospoda poslanca Otona Detele z načrtom novega zakona o cestah (k prilogi 45.).
 16. Priloga 85. — Poročilo gospodarskega odseka o premembri zakona gledé obdelovanja močvirja (k prilogi 69.).
 17. Priloga 90. — Poročilo gospodarskega odseka o predlogu dr. Poklukar-ja, da se ustanovi deželna vodna komisija.
 18. Upravnega odseka ustno poročilo o prošnji Št. Ruprtske občine za omejitev proste ženitve in za uravnavo vode „Mirne“.
 19. Priloga 89. — Poročilo združenega finančnega in gospodarskega odseka o nakupu posestva za nameravano vino in sadjerejsko šolo na Dolenjskem (k prilogi 58.).
 20. Priloga 84. Poročilo upravnega odseka o združenju nekaterih zemljišnih parcel občine Spodnje Šiške v mestno občino Ljubljansko (k prilogi 30.).
 21. Priloga 88. — Finančnega odseka poročilo o proračunu deželnega zaklada za l. 1886. (k prilogi 17.).
7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Bezirksstrafenausschusses Gottschee um Abschreibung des Betrages per 401 fl. 67 1/2 fr. betreffend die Erhaltung der Auerspergstraße.
 8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Bezirksstrafenausschusses Großlatschich um Abschreibung eines Darlehens per 315 fl. 60 fr. aus dem Landesfonde.
 9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Bezirksstrafenausschusses Reifnik um Abschreibung einer Schuld per 372 fl. 98 1/2 fr.
 10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der landschaftlichen Beamten um Aufbesserung ihrer Bezüge.
 11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Untergemeinde Birnbaum, Gemeinde Aßling, um Subvention anlässlich der Überschwemmung.
 12. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Bezirksstrafenausschusses Kronau um Unterstützung aus Anlaß der durch das Hochwasser verursachten Schäden.
 13. Beilage 87. — Finanzausschussbericht betreffend die Bewilligung eines außerordentlichen Credits zur Sanirung der im Herbst 1885 im Bezirke Kronau durch elementare Gewalten am öffentlichen Gute verursachten Schäden (zur Beilage 74.).
 14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Bezirksstrafenausschusses Loitsch um Subvention oder Darlehen per 3000 — 4000 fl. und Einreihung der Bezirksstraßen des Bezirkes Loitsch unter die Landesstraßen.
 15. Beilage 86. — Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über den selbstständigen Antrag des Herrn Abgeordneten Otto Detela mit dem Entwurfe eines neuen Straßengesetzes (zur Beilage 45.).
 16. Beilage 85. — Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses betreffend die Abänderung des Morastkulturgesetzes (zur Beil. 69.).
 17. Beilage 90. — Bericht des Verwaltungsausschusses über den selbstständigen Antrag des Herrn Abgeordneten Dr. Poklukar wegen Bildung einer Wasser-Landescommission.
 18. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeinde St. Ruprecht um Einschränkung der freien Eheschließung und um Regulirung der „Mirna“.
 19. Beilage 89. — Bericht des vereinigten Finanz- und volkswirtschaftlichen Ausschusses betreffend den Ankauf einer Realität für die projectirte Wein- und Obstbaumschule in Unterkrain (ad Beilage 58.).
 20. Beilage 84. Bericht des Verwaltungsausschusses wegen Incorporirung mehrerer Grundparcellen aus der Gemeinde Unterschischka in die Stadtgemeinde Laibach (zur Beilage 30.).
 21. Beilage 88. — Bericht des Finanzausschusses über den Proranschlag des Landesfondes pro 1886 (zur Beilage 17.).

Obseg: Glej dnevni red, razun toček 14, 15, 17, 19 in 21.

Seja se začne ob 15. minuti čez 10. uro.

Inhalt: Siehe Tagesordnung mit Ausnahme der Punkte 14, 15, 17, 19 und 21.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 15 Minuten.

Deželni glavar :

Ker je zbor sklepčen, pričnem sejo.

Naznanjam, kar je že ob sebi razumevno, da ni bilo časa sestaviti zapisnik zadnje seje; prosim toraj privoljenja, da ga bodeta gg. verifikatorja verificirala. — (Pritrjuje se. — Zustimmung.)

Najprej vzamemo v obznavo današnjega dnevnega reda točko :

3. b) Utemeljevanje samostalnega predloga gosp. poslanca Murnika gledé železničnih tarif.

3. b) Begründung des selbstständigen Antrages des Herrn Abgeordneten Murnik betreffend die Eisenbahntarife.

Podelim gosp. predlagatelju poslancu Murniku besedo.

Poslanec Murnik :

Slavni zbor! Vprašanje, katero je danes na dnevnem redu in predlog, katerega je vsa zbornica podpisala, in stvar, katero ta predlog zadeva, bila je v zadnjih dveh desetletjih že večkrat obravnavana v tej slavni zbornici.

Uzrok, zakaj se je o tem večkrat obravnavalo in se gotovo še večkrat bode, leži v tem, da železnice gledé načel o tarifih premembe delajo. Začetkom, ko so se železnice odpirale in ko je južne železnice konec bil v Ljubljani, ni bilo pritožeb, ker jih ni treba bilo. To pa zaradi tega ne, ker so bila načela pri vpejavi železniških tarif vsa druga. Ko so pa železnice ves svet s svojimi progami zvezale, so se začele v prometu blaga velikanske premembe. Železnice pokazale so, da se prejšnje daljave skrajšujejo in da tako rekoč promet nima nobenih pravih mej. Trgovci morali so iskati si svoje blago po drugih krajih, če so hoteli tekmovati s svojimi sosedi. Da bi železnica ustregla občni želji trgovcev nekaterih krajev, napravila je nižje tarife za posamezne postaje. To je bilo sicer trgovcem blizo teh postaj v korist; ali mnogo drugih je pa trpelo škodo, ker niso mogli tekmovati s trgovci, kateri so vživali znižane tarife. Vsled tega je v teh krajih tudi začela trgovina z mnogimi vrstami blaga hirati in tudi nekatere obrtnije so bile oškodovane. Pozneje so druge države začele delati na to, da bi se promet v pomorskih pristaniščih zvečal, in ravnateljstva železnic v Avstriji so morala gledati tudi na to, kako bi pripomogla pomorskim pristaniščem k večjemu prometu. Vsled tega so nastale zveze železnic gledé skupnih tarif, katere se niso ozirale na trgovino vsacega kraja, ampak le nekaterih. Ena najvažnejših zvez za Kranjsko je južna-severna-avstro-ogerska železnična zveza. Kakor se je v slavni zbornici že lansko leto slišalo, je ta zveza trgovini kranjske dežele jako neugodna zaradi tega, ker ni ene postaje na Kranjskem v tej zvezi, kjer bi veljale nižje tarife te zveze. Poskušalo se je že večkrat, da bi se ta krivica, katera se kranjski trgovini in obrtniki godi, odpravila, ali

žalibog, doseglo se je doslej le malo, dasiravno se ne more trditi, da bi ne bilo visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo se za Kranjske potegnilo, in tudi ne, da bi ne bile železnice tarifne razmere na Kranjskem pretehtovale.

Jaz bom skušal pojasnovati, zakaj so se o tarifih pritožbe že večkrat slišale in kako je to, da kranjski obrtnik in trgovec ne moreta tekmovati z drugimi trgovci in drugimi obrtniki. Ljubljana ima za trgovino s sladkorjem jako primerno lego, ali ker so sedanje tarife vsled južne-severne-avstrijsko-ogerske zveze za Trst, Reko, Gorico in Zagrado dokaj ugodneje, kakor za ljubljansko postajo, ni mogoče ljubljanskim trgovcem tekmovati s temi kraji. Tarife so celo take, da je goriškemu ali tržaškemu trgovcu mogoče, akoravno je sladkor dobil 167 kilometrov dalje kakor ljubljanski trgovec, to blago na Kranjsko prodajati. Istrija je za trgovino s sladkorjem kranjskim trgovcem popolnoma zaprta, ako to blago ne pošljejo naravnost iz tovarne v Istrijo. Enako se godi trgovini z lončenim blagom, katerega se mnogo uvaža iz Českega. To velja tudi o železničnih tarifah za manufakturno in plateno blago. Ker Ljubljana leži blizu Trsta in Reke, od koder se petrolej dobiva, bi moral vsakdo misliti, da bi morala trgovina s petrolejem v Ljubljani cvesti. Ali to je pomota? Iz Ljubljane se petrolej ne more daleč proč prodajati, ker so železnične tarife razvitku tej trgovini v Ljubljani neugodne. To se razvidi iz sledečih od tukajšnjih trgovcev navedenih števil: Za en vagon petroleja se plača voznine iz Trsta v Ljubljano 30 gld. in v Gradec pa 70 gld. Če se pa petrolej iz Ljubljane v Gradec pošlje, se pa mora voznine plačati 92 gld.; tedaj velja voznina ljubljanskega trgovca za en vagon petroleja v Gradec 112 gld., tedaj 52 gld. več, kakor, če se petrolej naravnost iz Trsta v Gradec pošlje.

Enake razmere veljajo pri vožnji iz Trsta, oziroma Ljubljane na Dunaj. Pritožbe se že več let slišijo tudi o žitni kupčiji, ki je bila prejšnja leta jako velika in bi še zdaj lahko bila. Ker sta žitna kupčija in pa mlinski obrt bili za Kranjsko jako važni, zato se je mnogo prošelj, ne le od vseh zastopov kranjske dežele, ampak tudi od posameznih vdeležencev pri visokem c. kr. trgovinskem ministerstvu in ravnateljstvu južne železnice vložilo. Žitna kupčija je še do l. 1867. cvetela, ker takrat ni bilo diferencialnih tarif. Ko so pa te nastale, morala je polagoma pešati in je doslej tako opešala, da se o njej komaj govoriti more. Mlinski obrt, kateri je še cvel l. 1867., je vedno bolj pešal in to zaradi teh vzrokov, katere sem že deloma navedel. Vzdržati bi ga bilo še mogoče, ki bi se ne bile tarife vedno preminjavale. Ali ko se je, ne le v Budapešti, ampak tudi v drugih krajih, kateri so imeli znižane železnične tarife, mnogo mlinov zgradilo in se je moki in žitu enako voznina iz Budapešte, v Trst in Reko postavila, je hiranje mlinskega obrta vedno huje postajalo, in ko so se za pomorska pristanišča in za izvoz posebne tarife za žito in moko napravile, je bil pa ta obrt prav za prav uničen. Po teh tarifah se je žito v Trst ali Reko iz Budapešte bolji kup vozilo kakor v Ljubljano in se je tudi moka bolji kup vozila iz Budapešte v Trst, kakor žito v Ljubljano. Vsled tega je nastala taka razlika, da je kranjski mlinar moral od vsacih 100 kilo 66 kr. več voz-

nine v Trst ali Reko plačati, kakor pa ogerski iz Buda-pešte. Mlinski obrt ni tedaj več z drugimi mogel tekmovati. Južna železnica je vsled tega tudi pri-poznala, da je na Kranjskem ta obrt uničen, ako se tarife ne predrugačijo, in začela je z refakcijami po-magati. Ali te olajšave so se prepozno začele in tedaj tudi ne morejo več onih mlinov oživeti, in to tem manj, ker so premajhne. Prej je ljubljanski tr-govec moko tudi še lahko na Nemško izvažal; zdaj tega ni več mogoče, ker imajo drugi kraji manjše tarife, kakor Ljubljana.

Enako se godi obrtniji za železo. Tej obrtniji manjka okamenelega goriva in ona mora le z lesenem ogljem delati. Ker se pa les pri sedANJI komunika-ciji lahko dražje prodaja, zato je tudi leseno oglje dražje in brž, ko cena železu pade, se industriji za železo slabo godi. Preudarjati bode tedaj treba, ali bi ne ugajalo okamenelo gorivo (coaks) za znižane cene tovarnam za železo dovaževati. Kranjski plavži pa trpé še tudi zarad tega bolj kakor drugi v sosednih de-želah, ker imajo koroški in štajarski bliže rudo in je je te tudi tam več. Laška, katera je mnogo kranj-skega jekla rabila, je po pogodbi od 27. decembra 1878. tudi za kranjsko industrijo z jeklom zgubljena, in to zarad tega, ker si je Italija v omenjeni trgovinski pogodbi pridržala svobodo, postaviti col za kaljeno jeklo. Te svobode se je pa tudi Italija že leta 1880. poslužila in je colnino od 4.62 lir na 10 lir od vsacih 100 kilogramov povzdignila. Vsled tega tudi železnica čez Pontebo ni kranjske industriji s železom in jeklom nič pomagala in to tem manj, ker ste Koroška in Štajarska, akoravno dokaj bolj od-daljeni od Trsta in Italije, enako visoko voznino pla-čevale.

Pomagali so si plavži na Kranjskem nekoliko let z izdelovanjem zrcalnega železa in ferromangana, katerega se je do leta 1876. precj izvaževalo. Ali od tega časa pa tudi nemški, francoski in angleški plavži to železo izdelujejo, in akoravno manganovo rudo dalje dobivajo, jim je, ker je gorivo bolj po ceni kakor na Kranjskem, mogoče v Avstriji z na-šimi plavži tekmovati. Da bi mi izvažali na Fran-cosko za te cene, kakor Francozji sem, ni mogoče, ker imajo francoske železnice za izvažanje nižje ta-rife, kakor za vvaževanje. V Avstriji je pa vse dru-gače in mnogokrat se za vvaževanje v Avstrijo manje tarife dovole, kakor za notranji promet in izvoz. Po zvezni tarifi 1. julija 1884. se za lito železo pa iz Trsta na Česko manj voznine plača, kakor pa iz kranjskih postaj, katere so 210 kilometrov bližje postajam na Českem, kakor pa Trst. To dejanje se pa s tem utemeljuje, da ima inozemsko blago, predno v Avstrijo pride, že voznino plačati, in tedaj se mora ta z ono, katero v Avstriji plača, sošteti, in da je uvoz mogoč, se mora voznina v Avstriji znižati. Ako Inozemec, kateri avstrijske železnice oskrbuje, to tako utemeljuje, se ni zelo čuditi; ali to bi Avstrijci ne smeli storiti. S tako tarifno politiko je tudi col-nina iluzorična in ona ne varuje domače industrije. Če se to kmalu ne predrugači, moralo bode več to-varn ponehati. Ali tudi naše sosednje dežele nimajo našim enakih tarif. Tako na pr. dobiva ena firma na Štajarskem za vse blago, katero dobi ali odpošlje od voznine 10% vrnenih, in, kar železa v palicah v Ljubljano pošlje, pa vrh teh 10% še za 25% zni-

žano voznino, in tako je tej firmi mogoče v Ljubljani tekmovati z našimi železnimi obrtnijami.

Velika trgovina na Kranjskem je tudi ta z le-som. Ali tudi pri lesu, kakor se je že lani poudar-jalo in kar jaz ponavljam, godi se tako, da posestnik ne dobi skoraj drugega za svoj les, kakor le malo plačilo. Voznine se mora za les iz Ljubljane v Trst ali Reko 48 gld. plačati, med tem ko iz Zagreba v Trst voznina za vagon lesa le 47 gld. 90 kr. znaša. Še bolj čudna se mora ta tarifna politika zdeti, če se prevdari, da je iz Vidma v Trst za en vagon lesa plačati 60 gld., iz Sevnice, katera je Trstu bližja, pa 70 gld., iz Zaloga v Cormons na pr. 43 gld., iz La-zov 44 gld. 8 kr., iz Kresnic 46 gld. 6 kr., iz Ljub-ljane pa 48 gld. Najhuje je pa zadelo lesno trgovino to, da se je eni tržaški firmi z lesom, za 800 voz lesa, katerega iz Selzthal v Trst 517 kilometrov daleč pelje, dovolila voznina 75 gld. od vsacega vagona, od katere južna železnica le 21 gld. dobi. Koroška in Kranjska dežela ne morete s to firmo konkurirati, ker morate dokaj večjo voznino plačevati v Trst, kakor pa ta firma. Pri taki tarifni politiki trpi pa tudi naša industrija s parketi, katera mnogo tujega lesa potrebuje. Taki in enaki vzroki vodili so slavni zbor lansko leto, ko je o tem obravnaval in sklenil, obrniti se na visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo, da bi se bolj oziralo na tarife za kranjske postaje. Takrat se je tudi slišalo, da se je visoko trgovinsko ministerstvo obrnilo na vodstvo južne železnice z na-ročilom, da po mogočosti dela na to, da se opravi-čenim težnjam kranjskih trgovcev in obrtnikov za-dosti. C. kr. priv. južna železnica poslala je tudi poslanca v Ljubljano, da bi težnje gledé osebnih tarif in gledé tarif za vožnjo blaga preiskoval. Nadjali smo se, da se bo vsled tega mnogo zboljšalo; ali motili smo se, ker se nam je malo dovolilo.

Motili smo se tudi o tem, ker smo mislili, da se bodo tarife zboljšale, ko se je v državnem želez-niškem svetu po predlogu gospoda poslanca Luck-manna, kateri tam zastopa Kranjsko, sklenilo to, kar bodem z dovoljenjem predsedstva prečital (bere — liešt):

„Die Direction wird ersucht, die vom Mitgliede Herrn Luckmann derselben zur Kenntniß gebrachten Fälle der Benachtheiligung einzelner Handels- und Industrie-Produkte in gewissen Verkehrsgebieten durch deren gegen-über anderen entfernten Gebieten ungünstigere tarifmäßige Behandlung zu prüfen und unter Berücksichtigung der Verkehrsverhältnisse nach Thunlichkeit Abhilfe zu schaffen“.

Vsled tega sklepa se je res nekoliko zgodilo, ali le nekaterim firmam, katere so se zato zanimalo. Misliło se je sicer, da bode tarifa, katera se je do-volila oni tržaški firmi, ki izvažajo les iz Selzthala v Trst, veljala tudi za druge. Ali to se ni zgodilo, temveč podaljšala se je ta olajšava tudi za letos in utemeljilo se je to v državnem železniškem svetu v seji dne 26. oktobra 1885. tako-le (bere — liešt):

„Die sodann zur Vorlesung gebrachte Anfrage des Herrn Luckmann und mehrerer anderer Mitglieder, be-treffend die Gewährung einer Refactie für Schnittholz-fendungen von Selzthal nach Triest, wird dahin be-antwortet, daß die Generaldirection allerdings für Holz in Relationen, in welchen sie tarifbestimmend sei, keine Refactien mehr gewähre, sondern für solche Sendungen

einen Ausnahmestarif eingeführt habe, daß aber im gegenwärtigen Falle Angesichts der Haltung der Südbahngesellschaft, welche von den bisherigen Bedingungen für die fraglichen Transporte nicht abgehen wollte, im Interesse des eigenen Verkehrs die Verlängerung der überwählten Refractien zugestanden werden müßte Erst nach Ausbau der Strecke Herpelje-Triest wird die Generaldirection auch für den Verkehr nach Triest eine Änderung diesfalls herbeizuführen in der Lage sein“.

Z ozirom na to izjavo, katera se je bila v državnem železniškem svetu storila, mislim, da je opravičeno, če se nadejamo, da se bode ta stvar predružačila, predno ne bode prepozno. Ali akoravno je ta izjava precéj zaupanja dala, da bode bolje, se je vender začelo o tem dvomiti, ker se je zdaj zopet razglasilo nekaj, kar bi opravičilo trditev, da vender ne bode še kmalu boljše. V „Centralblatt für Eisenbahnen und Dampfschiffahrt“ meseca decembra 1885. razglašena je zopet olajšava za izvažanje lesú iz Galicije v Trst. Po tej olajšavi bi znašala voznina 152 gl. 6 kr. za vsakih 100 kilogramov lesa iz Galicije v Trst. Od te dobi južna železnica za vsak vagon lesa le 50 gl., v resnici malo, če se pomisli, da mora kranjski trgovci iz Ljubljane v Trst 48 gl. voznine od vsacega vagona lesa plačati. Les iz Galicije pride tedaj tako ceno v Trst, da bode jako veliko konkurenco v tržaškem pristanišči moral napraviti. To je tudi provzročevalo, da se je mnogo trgovcev in posestnikov gojzdov obrnilo do gospodov poslancev, da bi to stvar v slavni zbornici na dnevni red spravili in se posvetovali, kaj je storiti, da bi se velika škoda, katero jim bo to napravilo, vender odvrnila. Ta bojazen je opravičena, ker je znano, da Tržaška lesna trgovina potrebuje na leto primeroma 2,000.000 dil, in ker bo Galicija jako mnogo lesa dala, bo kranjski trgovini le malo ostalo, in če se ta znižana tarifa za Galicijo ne predružači pred koncem l. 1888., do katerega ima najdalje trajati, je umevno, da bodo mnogo trpeli naši in tudi koroški in štajarski trgovci z lesom, in to tem bolj gotovo, ker je znano, da je gališki les bolji, kakor les iz teh dežel. Nasledek te tarifne politike utegne biti tak, da ne bode mogoče kranjskim posestnikom les prodajati in da se bode sploh trgovini z lesom ravno tako godilo, kakor se mlinski obrtniji godi.

Bojazen, da se ne bode dosti predružačilo, se pa tembolj vzdržuje, ker se je razglasila vest, da bodo iz Pruske Šlezije 200.000 ton premoga izpeljali v Italijo. Če se to uresniči, potem, kakor zvedenci trdijo, s premogom Štajarskem in Kranjskem ne bode mogoče več konkurirati, in sicer zarad tega ne, ker je cena za vožnjo premoga iz Šlezije tako nizka, da ni mogoče pričakovati, da bi južna železnica mogla kedaj dovoliti take tarife, da bi naše premogokopstvo moglo tam konkurirati. To je pa tem težje, ker je premog iz Pruske Šlezije boljši, kakor kranjski in štajarski. To bi pa ne le škodovalo zdaj, to bode še bolj škodovalo pozneje, če se nam posreči, doseči zgradbo železnice iz Ljubljane v Novo Mesto in Kočevje. Brž ko bodeti te železnici narejeni, se bodo odprle tudi druge jame za premog. Ali naše bi morali na vsak način iskati si kupcev v inozemstvu, in ker nam je Laško najbližje in bi tam zarad Prusko-Šleziške konkurence ne mogli tekrovati, bi bili prisiljeni drugod poiskati si kupcev, katerih je pa jako težko dobiti,

ker imajo v drugih deželah tudi premog in mnogo boljega. To bi provzročilo, da bi moralo naše rudarstvo jako mnogo delavcev odpustiti, to bi tedaj ne bilo samo posestnikom, ampak tudi našim delavcem v veliko škodo. Pri tem bi pa trpela dežela in trpela bi tudi država, ker bi se davki morali zmanjšati.

Da bi bilo od južne železnice take tarife za premog dobiti, da bi bilo z inozemstvom mogoče tekrovati, ni verjetno, ker ona ne dovoljuje takih tarif, kakor državne železnice. Navajam le to, da se na pr. iz Zagorja za en vagon premoga plača za 56 kilometrov voznine 16 gl., iz Fohnsdorfa v Ljubljano pa pri daljavi 280 kilometrov 31 gl.

Jaz mislim, da sem s tem kratkim poročilom dokazal, da je res potreba, da se predružačijo tarife za Kranjsko, in da je opravičen predlog, katerega so stavili z menoj vsi drugi poslanci. Prosim pa, ker stvar potrebuje nujne rešitve, da bi se précej obravnaval ta predlog. (Živa pohvala. — Lebhafter Beifall.)

Deželni glavar:

Menim, da gospodje ne bodo zahtevali, da bi se strogo postopalo po opravljenem redu in bodem dal na glasovanje, da ta predlog takoj pride v obravnavo.

Prosim tiste gospode, kateri so zadovoljni, da se o tem predlogu že zdaj obravnava, naj blagovolijo se vzdigniti. (Nujnost obvelja. — Die Dringlichkeit wird angenommen.)

Vzamemo tedaj v meritorično rešitev ta predmet.

Abgeordneter Faber:

Hoher Landtag! Ich will nur Einiges noch zu den Worten des Herrn Vorredners hinzufügen.

Die Bahnfracht kostet für einen Waggon Schnittmaterial von Galizien bis Triest 152 fl. und die Südbahn berechnet den Frachttax von Wien bis Triest mit 50 fl., von Laibach nach Triest mit 48 fl. und von Raket mit 32 fl. —

Auf 1 Waggon werden gewöhnlich 500 Stück 1“ dicke, 12“ breite und 4 m lange Nadelholzbretter geladen, wornach sich per Brett von Galizien nach Triest gestellt, ein Frachtlohn von 30.4 kr. berechnet.

Wem die Verhältnisse unbekannt sind, der möchte glauben, daß es unmöglich wäre, Bretter von Galizien mit Vortheil auf den Triester Markt zu bringen, und doch geschieht es schon.

Ich will nun darthun, wie es möglich ist, daß uns, die wir fast vor der Thür der Hafenstadt Triest sind, von Galizien aus, mit Brettern eine schädigende Concurrenz gemacht werde.

Krain ist ein waldreiches Land, das Holz bildet den ausgiebigsten Exportartikel dieses Landes. Das Waldland liegt aber meist in, von der Bahn sehr weit entfernten Gebirgsgegenden, was die Frachten sehr theuert. Ich will Gotischee zum Beispiel nehmen, wo sich eine Dampfsäge des Herrn Florio von Triest befindet.

Zur Erzeugung eines 1“ dicken und 12“ breiten Mercantiltrettes wird erfahrungsgemäß 1.7 Cub. Fuß Rohholz benöthiget. Aus dem Gebirgswalde Friedrichstein wird per Cub. Fuß Klotzholzes 7 fr., hohn für 1.7 Cub. Fuß Rohholz zur Säge gestellt 11.9 fr. bezahlt.

Für das eine, aus diesem Rohholze erzeugte Brett zahlt man von Gottschee bis Rafer 14 fr. Fuhrlohn und an Bahnfracht bis Triest 6·4 fr., sohin kostet den Produzenten die Fracht allein 32·3 fr., folglich 23 fr. mehr als der Galizianer für die Bahnfracht zahlt.

Es ist wahr, daß man in Galizien auch Frachtlöhne aus dem Walde zur Säge und von der Säge zur Bahnstation bezahlen muß, die hoffentlich mehr als 2·3 fr. per Brett betragen dürften; weil aber gegenwärtig die dortigen Wälder durch das Geschenk der Transverfalbahn nahe zur Bahn gekommen sind und nun verarbeitet werden können, so sind die betreffenden Frachtlöhne niedrig, weiters kommt hinzu die bessere Qualität des Holzes in Galizien.

Aus dieser Darstellung ist zu entnehmen, daß Galizien bei dem niedrigen Bahntarife mit Krain auf dem Triester Platze concurriren kann und factisch auch schon concurrirt, was man schon durch die Stockung der Holzgeschäfte in Krain fühlt, zumal, wenn von Galizien große Massen Schnittmaterialies nach Triest kommen und einen großen Theil des Platzbedarfes decken. Nicht allein in Krain macht sich die drückende Lage des Holzhandels fühlbar, sondern auch in Steiermark und Kärnten; es haben sich daher im vergangenen Monate Mitglieder des süd-österreichisch-ungarischen Holzhändler-Verbandes in Marburg versammelt und beschlossen, eine aus 6 Interessenten gebildete Deputation nach Wien zur commerciellen Direction der Südbahn zu entsenden, um eine Abänderung der Tarife zu erwirken.

Auch wir müssen unsere Stimme laut werden lassen und um die Abänderung der Tarife bitten, zumal uns nur durch die Regelung der Bahnfrachttarife geholfen werden kann, wenn wir nicht von dem Triester Platze ganz verdrängt werden wollen, was eine Entwerthung unserer Wälder und Entziehung des Verdienstes dem auf diesen Erwerb angewiesenen Volke zur Folge hätte. Auch wir geben uns der Hoffnung hin, daß uns das Geschenk einer Bahn nach Gottschee und Rudolfswerth zu Theil wird, wodurch sich unsere Verhältnisse bedeutend bessern werden. (Odobravanje. — Beifall.)

Poslanec Šuklje:

Slavni zbor! Predvčerajšnjem in danes, tako rekoč neposredno pred sklepom tega zasedanja, sta se stavila v tej zbornici jako važna predloga, tika-joča se železnične politike, katera sta popolnem nadomestila železnično debato v velikem štilu. Razloček med nasvetom, kojega je sprožil in v izvrstnem strokovnjaškem govoru utemeljeval baron Schwegel in med onim predlogom, kojega smo danes čuli od gosp. tovariša Murnika, vidi se mi ta, da se je prvi bolj oziral na državno stališče in segal pri tem v trgovinske razmere vse naše monarhije, med tem, ko je gospod poslanec Murnik bolj specijelno naglašal koristi naše domače obrtnije in zastopal promet kranjske dežele. Jaz mislim, da sta oba nasveta glasni odmev našla v tej zbornici in to po vsej pravici; kajti vsak izmed nas mora popolnoma odobravati nazore, iz kojih sta se vodila oba velevažna nasveta. Vendar ne bode morda odveč, ako tudi jaz zinem pohlevno besedo o tem perečem vprašanju.

Ako se postavim na stališče g. Murnika ozirajoč se na domačo trgovino in njene potrebe, reči

moram, da z znižanjem tarifov, z odstranjenjem onih pritožeb, katere so se že tolikrat objavile imenom naše dežele, vendar še ni izdatno pomagano našemu prometu. Meni se vidi, da je tu gledati na dva faktorja, katera v jednaki meri uplivata na gospodarstveni razvoj naših pokrajin: Na pravično tarifno politiko iz jedne strani in na primerno razdeljeno razmerje železničnih prog z druge strani. Kazalni neksus med tema točkama je tako evidenten, da niti razpravljati ne trebam tega naravnega načela; kajti železnične proge nam ne koristijo, če so tarifne cene za nas previsoke, če so tarifne cene krivične, iz druge strani nam pa tudi najpovoljnější tarif koristiti ne more, če so naši producenti preveč oddaljeni od železnice, če smo prisiljeni, iz velike daljave pritirati naše blago do bližnje postaje, tako da zarad tega konkurirati ne moremo s tujim blagom. Tedaj nam je misliti na oba kardinalna vprašanja, ako hočemo v istini domačo produkcijo in trgovino rešiti pretečega pogina, ako hočemo spodbujati oni krvni krogotok, brez katerega se niti misliti ne dá sveže življenje v gospodarstvenem organizmu našega naroda.

O tarifih obširneje govoriti danes ne nameravam. Saj itak ne bi mogel novih argumentov navajati; prisiljen bi bil ponavljati, kar se je veliko bolj, in bolj strokovnjaško, bilo povedalo pred menoj. Pritožba, da je Kranjska gledé tarifne politike na škodi, je bila utemeljena že pri mnogih prilikah. Spominjam Vas na oni sklep deželnega zbora kranjskega l. 1884., na oni z redko jednoglasnostjo sprejeti predlog rajncega gosp. poslanca vit. Schneida. Ta predlog je meril na to, da se odstrani ona gorostasna krivica južne železnice nasproti Kranjski. Gospod poslanec Luckmann trdil se je jako hvalevredno, da nekoliko tarifnih olajšav pridobi za našo deželo pri državnih železnicah. Danes pa smo gotovo vsi hvaležni gosp. predlagatelju Murniku, da je on osredotočil naše pritožbe gledé tarifov in stavil v tem obziru konkretne nasvete. Jaz tedaj ne bodem govoril toliko o tarifih, temveč, ker mislim, da je neka naravna zveza med železničnimi tarifi in železničnem omrežjem, bodem oziral se na drugo vprašanje, na pitanje naših železničnih prog.

Tu mi naj bode dovoljeno, da pričem svoje opazke stopivši v krog onih idej, katere so vodile excelenco barona Schwegelna pri njegovem predlogu. Jako pazno sem poslušal argumente njegove, a ko sem iskal logično podstavo njegovemu umovanju, videlo se mi je vendar, da se naslanjajo vsi ti argumenti na jedno samo fundamentalno načelo in to načelo se glasi: Evropa ne oziraj se na zapad, glej rajše proti vzhodu, in ti, država Avstrijska, pazi pred vsem na svojo zvezo z orientom in na one trgovinske ceste, katere posredujejo trgovino z jutrovimi deželami. Odkrito povem, da stojim tudi jaz na tem stališču in da popolnem uvidevam, da moramo le na iztoku pridobiti si ono veljavo in one gmotne koristi, katere smo poprej zamán iskali na Nemškem in Italijanskem. Vendar se mi je videlo, da o tej sicer tako solidni strukturi baron Schwegelnovega umovanja je še neka votlina in baš to hočem nekako dopolniti.

Jaz se bodem postavil ravno na ono stališče, na katerem je stal eksc. baron Schwegel. Vendar

moram naglašati, da neke logične posledice ni bil potegnil, dasiravno direktno sledi iz premis njegovih. Skoraj bi sodil, ga je le po nekem naključji, morda po neki lahko umevni pozabljivosti, provzročeni po prebogati tvarini, izostal oni odstavek v Schwegelovem govoru, katerega bi vsaj jaz za svojo osebo tako silno rad slišal iz ust tega odličnega govornika. Kajti če argumentiram z ekse. baronom Schwegelnom, da naša država gravitira proti Orientu, potem ne zadostuje jedina zveza s Trstom, in z jadranskim morjem, temveč gledati moramo tudi na to, da se bode zveza napravila z balkanskim poluotokom. In če smo samemu sebi in svoji bodočnosti dolžni, da zahtevamo svojo „južno tranzverzalko“, potem, gospôda moja, bi bila skrajna napaka, ako Rudolfovo železnico izvršimo le proti Trstu, v nemar pustivši našo vzhodno pokrajino in njih zvezo s prostranimi deželami, katere se razprostirajo od Une in Save doli do egejskega morja in solunskega zaliva. Ako tega ne storimo, potem nikakor ne bi umeli svoje naloge. Sicer se mi pa to vidi tembolj obžalovanja vredno, ker bode jednostransko dozidanje Rudolfove železnice proti Trstu vendar nekoliko škode, nekoliko dejanske izgube provzročilo za glavno mesto Ljubljansko. Jaz rečem naprej, da me bo veselilo, ako me kdo potolaži v tem obziru; ali če kombiniram, da bode po tej progi Trst po krajši poti zvezan ne samo z zapadnimi alpskimi deželami, ampak tudi s Českim kraljestvom in Dunajem, potem vidim naravnost, da bode pač Trst veliko dobička imel, da bode Celovcu izdatno koristilo, Ljubljana pa bode nekoliko na stran potisnjena, odstranjena od svetovnega prometa. Temu zmanjšanju trgovinske veljave našega središča se ne moremo izogniti drugače, nego če za to izgubo odškodujemo Ljubljano z zgradbo one proge, one prave tranzverzalko, katera bode Rudolfovo železnico iz jedne strani zvezala s Trstom, z druge strani z hrvatskim in bosanskim železničnim omrežjem. Podaljšati moramo železniško progo iz Ljubljane preko Novogamesta do Karlovca, ali do kakega drugega Hrvatskega vozališča. Mislím, da je to v vitalnem interesu naše dežele, mislim, da tu zastopam pravi deželni interes, in če sem pri tej priliki izprosil si besedo, da še enkrat jasno formuliram to svoje prepričanje, potem se ne bojim nobenega ugovora, nobene kritike. Nadejam se, da me je razumel vsak v tej zbornici; ne nameravam, protiviti se predlogoma gosp. poslancev Murnika in barona Schwegelna, katera tudi jaz podpiram, marveč mislim sem, da je tu neka potreba dodati tema dvema predlogoma ter dopolniti jih v tem važnem oziru. (Dobro, dobro!)

Deželni glavar:

Želi še kdo govoriti?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Usojal se bodem prebrati nasvet, kateri iz dotične resolucije izvira in se glasi (bere — ließt):

„Deželnemu odboru se naroča: Naj sporoči visoki vladi na znanje ta s čini dokazani in za deželo toliko nevarni položaj. Posebno naj ji tudi pojasni o novejšem času, sporazumno s prizadetimi železnicami, storjene naredbe gledé tarif za prevažanje lesa, ki so po svojih posledicah najpogubniše, nujno jo pro-

seč, naj bi oprostila kranjsko deželo težkih neprilik in škod, ki jih mora trpeti vsled nepravilne tarifne politike o železniškem prometu, in naj bi naši deželi ne kratila onih koristi, katere uživajo druge kronovine.“

„Der Landesausschuß wird beauftragt: Diese durch Thatsachen erwiesene und für das Land bedenkliche Lage zur Kenntniß der hohen Regierung zu bringen, derselben insbesondere auch die in neuerer Zeit im Einvernehmen der theilhaftigen Bahnen getroffenen Maßnahmen bezüglich der Holztransporttarife in ihren für Krain höchst verderblichen Consequenzen zu beleuchten und an dieselbe die dringende Bitte zu stellen, das Land Krain von den schweren Übelständen und Nachtheilen zu befreien, die es in Folge der ungerechten Tarifpolitik im Eisenbahnverkehre zu tragen gezwungen wird und diesem Lande jene Vortheile nicht vorzuenthalten, die andere Kronländer genießen.“

Bodemo zdaj glasovali in prosim tiste gospode, kateri se s tem predlogom strinjajo, naj blagovolijo se vzdigniti. (Zgodi se. — Gehchieft.)

Predlog je enoglasno sprejet.

Der Antrag ist einstimmig angenommen.

Ker gospoda poročevalca ni navzočega, sem primoran točke 4 a) do e) odstaviti od dnevnega reda in preidemo k točki f).

4. Ustna poročila gospodarskega odseka:

f) o §. 3. marg. št. 24. gledé razdelitve pašnika v občini Ihan.

4. Mündliche Berichte des volkswirtschaftlichen Ausschusses:

f) über §. 3, Marg. Nr. 24, betreffend die Hutweidevertheilung in der Gemeinde Sauchen.

Poročevalec dr. Papež:

Slavni zbor! V imenu gospodarskega odseka poročam o §. 3. marg. št. 24. in sicer v zadevi razdelitve pašnika v občini Ihanski. Tej razdelitvi je deželni odbor pritrđil in toraj gospodarskemu odseku ne ostaja drugega, kakor to: temu pritrđiti in stavi se predlog v imenu gospodarskega odseka: „Slavni deželni zbor naj sklene:

Privolitvi deželnega odbora od odloka 8. junija 1885. št. 2870 v razdelitev pašnikov, kateri obsežajo v dotičnem aktu navedene parcele, med posamezne občane v Ihanu, Prelogu in na Goričici v Brdskem davčnem okraji, se posledobno pritrjuje.“ (Obvelja. — Angenommen.)

g) o samostalnem predlogu gospoda poslanca Šuklje-ta gledé uravnanja Krke.

g) über den selbstständigen Antrag des Herrn Abgeordneten Šuklje, betreffend die Gurf-Regulirung.

Poročevalec dr. Papež:

Slavni zbor! V imenu gospodarskega odseka mi je poročati o predlogu gosp. profesorja Šukljeta, katerega je v seji dne 9. decembra 1885. na vse strani utemeljeval tako, da gospodarskemu odseku ni preostalo družega, kakor nasvet staviti v smislu njegovega predloga, namreč: Slavni deželni zbor naj sklene: Visoka vlada se naprosi, po državnih tehnikih takoj preiskati vprašanje uravnave spodnje Krke, ter potrebno ukreniti, da se zabranijo vedne povodnji ob dolenjem teku te reke.

(Obvelja. — Angenommen.)

3. a) Priloga 78. Upravnega odseka poročilo o občinskem redu in občinskem volilnem redu za glavno mesto Ljubljansko, 3. branje.

3. a) Beilage 78. — Bericht des Verwaltungsausschusses über die Gemeindeordnung und Gemeindevahlordnung für Laibach, 3. Lesung;

Deželni glavar:

Zdaj pa bomo glasovali v 3. branji, in sicer: Tisti gospodje, kateri sprejmó včeraj v 2. branji sklenjeni občinski red in občinski volilni red za glavno mesto Ljubljansko z dotičnimi, vsem znanimi dostavki in popravljenimi tiskovnimi pomotami v 3. branji, naj blagovolijo se vzdigniti.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Ta predmet je v 3. branji sprejet.

5. Ustno poročilo finančnega odseka o samostalnem predlogu vzvišenosti barona Schwegelna o prihodnji ureditvi letnega poročila deželnega odbora.

5. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den selbstständigen Antrag Sr. Exc. des Herrn Baron Schwegel betreffend die künftige Eintheilung des Rechnungsberichtes des Landesauschusses.

Berichterstatter Excellenz Baron Schwegel:

Der Finanzausschuss hat den Antrag, den ich in der 16. Sitzung vom 19. Jänner d. J. zu stellen die Ehre hatte, vollinhaltlich genehmiget. Nachdem ich bereits sämtliche Gründe für den Antrag auseinanderzusehen in der Lage war, glaube ich, daß mich der hohe Landtag mit Rücksicht auf unsere drängenden Geschäfte der weiteren Darlegung und Auseinanderlegung entheben wird. Nachdem dieser Antrag bereits vollinhaltlich dem hohen Hause bekannt ist, glaube ich, daß

auch die Verlesung desselben entfallen könnte, und ich beantrage daher die Annahme meines schon früher gestellten Antrages.

(Obvelja. — Angenommen.)

6. Ustno sporočilo finančnega odseka o §. 1. marg. št. 1 — 7. letnega poročila.

6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über §. 1, Marg. Nr. 1 — 7 des Rechnungsberichtes.

Poročevalec Šuklje:

Imenom finančnega odseka mi je poročati o marg. št. 1. do 7. §. 1. v letnem poročilu. Vse te marg. številke zadevajo le Najvišje potrjenje deželno-zborskih sklepov, oziroma postav. Tako se je po marg. št. 1. blagovolilo od strani Nj. Veličanstva potrditi priklada deželnega zaklada za l. 1885.

2. marg. št. 3. in 4. Tukaj so se potrdili sklepi slavnega deželnega zbora o nakladi od žganih pijač, o zastavi deligacij za Rudolfinum in za pokritje primanjkljajev pri deželnem zakladu. — 5. marg. št. se bavi s priklado zemljiščno-odveznega zaklada za l. 1885. in o Najvišji sankciji. — 6. marg. št. se tika prememb šolskih postav, katere so tudi bile sankcionirane, — in 7. marg. št. se ozira na normalno-šolski zaklad, katerega je Nj. Veličanstvo blagovolilo sankcionirati.

Imenom finančnega odseka nasvetujem: „Slavni deželni zbor naj sklene:

Marg. št. 1. — 7. §. 1. letnega poročila se vzamejo na znanje.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Deželni glavar:

Preidemo k 7. točki dnevnega reda:

(Klici — Rufe: Gospoda poročevalca Detele ni tukaj!)

Torej odstavim predmete pod točko 7. do 10. začasno od dnevnega reda, ker gosp. poročevalec ni navzoč.

Stopimo tedaj v obravnavo 11. točke.

11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji podobčine Hrušica, občine Jeseniške, za podporo vsled škode po povodnji.

11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Untergemeinde Birnbaum, Gemeinde Aßling, um Subvention anlässlich der Überschwemmung.

Poročevalec dr. Poklukar:

Slavni zbor! Ena nadaljnih nesreč, katere so zadele minolo jesen gorenjsko stran, izražuje se tudi

v prošnji, katera je prav zadnji čas prišla od občine Hrušica, glavne občine Jeseniške, o kateri prosí podpore za škodo, katera je prošnike zadela omenjena povodenj. V tej prošnji se sklicujejo prošniki na prilogo prošnje, v kateri je nadroben izkaz o škodi, katero trpi pri svojih zemljiščih. Nadalje omenjajo, da so ponovili svoje zgradbe pri reki Savi minulo poletje; ker pa niso prosili in tudi ne dobili dotičnega dovoljenja od pristojnega političnega oblastva, zato je Rudolfove železnice vodstvo zahtevalo, da se dotične zgradbe poderô. Temu nasproti staviti se niso upali, ker so že naprej vedeli, da bodo propadli, ker, kakor sami pravijo, ima Rudolfova železnica tako izvrstne in spretne juridične in stavbarske zagovornike, katerim vselej to obvelja, kar je za železnico dobro in koristno, če tudi za nje ni. Nasledek tega je bil, da je voda napravila veliko škodo, kakor so jo popisali v prilogi. — Številke sicer niso zanesljive, ker se ne opiraja na tehnično preiskavo, vendar pa se ne dá tajiti, da je škoda, katera jih je zadela, res taka, da je za nje poleg drugih nesreč res jako občutljiva. Navaja se tukaj pri nekemu posestniku, da mu je Sava pobrala 400 štirjaških sežnjev vrta in ceni škodo na 200 gold. Nek drug posestnik, kateri je zgubil majhen kos njive, ceni škodo na 20 gold. Dalje pride zopet drugi, kateremu je travnik sè sadnim drevjem voda posula in deloma pobrala, ta ceni svojo škodo na 450 gold. Nek drug posestnik, kateremu je voda pobrala kakih 100 štirjaških sežnjev njive, ceni škodo na 60 gold. Zopet drugi svojo škodo ceni na 20 gold. Dalje trdi drugi posestnik, da mu je voda pobrala njivo s posetvijo $1\frac{1}{3}$ mernika in ceni škodo na 100 gold.; zopet drugi omenja manjo škodo, katera ga je zadela in jo ceni na 15 gold.; zopet drugi ceni svojo škodo na 20 gold. Neka posestnica zopet je pri svoji njivi, katera je velikosti posetve enega mernika, trpela škode 110 gold. Nek drug posestnik h. št. 9. na Hrušici ceni škodo na svoji njivi na 40 gold.; zopet drugi neki ima škode pri svoji njivi 110 gold.; še daljni posestnik ceni svojo škodo od ene njive, katero mu je pobrala Sava, na 50 gold. Ravno tako druga posestnica št. 13. na Hrušici škodo pri svoji njivi ceni na 50 gold. Dalje posestnik št. 4. na Hrušici ceni svojo škodo pri njivi na 55 gold.; posestnica št. 3. ravno tam ceni škodo, katero je ji prizadela povodenj, na 40 gold. Posestnik št. 9. na Plavži ceni svojo škodo, katero mu je Sava prizadela pri njegovem zemljišči, na 40 gold. Večja škoda zadela je drugega, nekega Jakoba Rabiča pri njivi, katere velikost ima 2 mernika posetve, na 200 gold. Dalje neki Jeseniški posestnik ceni svojo škodo pri zemljišči na 65 gold. in še dalje Neža Debelak ceni svojo škodo na 40 gold. in drugi posestnik št. 66. tam ceni svojo škodo na 40 gold.; še dalje št. 58. ravno tam ceni škodo na 10 gold., in zadnji posestnik št. 19. tudi tam ceni svojo škodo na 250 gold., tako, da je vse škode razun 5 gold. 2400 gold. navedene.

Samo ob sebi se razumeva, da na tako poročilo poškodovanih ni mogoče že dovoliti gotove podpore; ni pa dvomiti, da je vsem posestnikom, pri katerih je povodenj tako razsajala na bregovih Save, prizadela veliko škodo, da se je torej ozirati na nje, kakor na one iz Jesenic in po drugih vaseh tega

okraja. Ker finančnemu odseku ni bilo mogoče, preiskavati v sedanjem letnem času istinitost vse te škode, katera je zadela prošnike, sklenil je odsek ta posel izročiti deželnemu odboru in predlaga, to prošnjo izročiti deželnemu odboru z nalogom, naj o prvi vrsti dá škodo preiskati, in ako bodo izpovedbe, kakor so v prošnji navedene, utemeljene, naj dá prošnikom primerno podporo iz deželnega zaklada.

To je prvi del predloga. Drugi del predloga pa je moj lasten, ker je naravno, da ima vlada za take škode poseben zaklad, za katerega se je tudi pri zasebnikih pobiralo gotovo v namen, tiste topirati, za katere je država, oziroma dežela c. kr. deželnemu predsedstvu nabralo v ta namen, da se bode morebiti iz tega zaklada lažje kaka še večja podpora dobila. Torej predlaga finančni odsek v drugi vrsti, da se ta prošnja potem, ko se je že škoda preiskovala, odstopi c. kr. vladi, katera naj se kolikor mogoče ozira na prošnike. (Dobro, dobro!)

Predlog finančnega odseka se glasi:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Deželnemu odboru se odstopi prošnja podobčine Hrušice z naročilom, da preišče, kolika škoda je imenovano podobčino zadela vsled vplanske povodnji, ter dá po vspehu preiskave prosilec privoli primerno podporo — dalje pa predlagam v lastnem imenu: naj tudi prošnjo odstopi c. kr. vladi s priporočilom za izdatno podporo.“ (Obvelja. — Angenommen.)

12. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora v Kranjski gori za podporo vsled škode po povodnji.

12. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Bezirksstrafsenausschusses Kronau um Unterstützung aus Anlaß der durch das Hochwasser verursachten Schäden.

Poročevalec dr. Poklukar:

O tej prošnji mi je poročati z ozirom na neko drugo točko današnega dnevnega reda, namreč na že znane vremenske nezgode v okraji Kranjsko-gorskem. Okrajno-cestni odbor Kranjsko-gorski sklicuje se na škodo, katero je pri okrajnih cestah prizadela lanska povodenj; sklicuje se dalje na lansko slabo letino, izrečno na slabi in pičli pridelek krme za živino in na sušo, da je to iz drugih javnih poročil že znano, ter da ni treba, obširno tega popisati, ter prosijo končno, da bi deželni zaklad prevzel izredne stroške, katere je povodenj prizadela pri tamošnjih okrajnih cestah. Kakor bodo gosp. poslanci razvideli iz dotičnega poročila deželnega odbora, v katerem se predlaga izredni kredit za ta okraj, znašali so stroški za popravljanje okrajnih cest v Kranjsko-gorskem okraju v minulem letu blizo 12.000 gl. Cestni odbor je vso svojo zalogo, kolikor je imel, porabil v ta namen, namreč 2000 gl. Deželni odbor dovolil je v ta namen 1000 gl. podpore in privolil dalje predplačiloma še drugih 1000 gl. Zdaj bo pla-

čati še v ta namen 7500 gl.; tedaj ostane, ako se ne oziramo na lastno imetje Kranjsko-gorskega čestnega odbora, in ako se ne oziramo več na onih 1000 gl., katere je deželni odbor po svoji lastni moči privolil iz zaloge minulega leta, še svota 8500 gl., katera je zdaj pokrita samo z onim predplačilom, katerega je deželni odbor že nakazal in izplačal dotičnemu okrajno-cestnemu odboru. Stroškov preostanek 7500 gl. bode precej poplačati zato, ker so dela dognana po inženirji tovarne za izdelovanje železa v Belipeči, tako, da bode tukaj precej treba denarja.

Pri drugem predlogu je rešeno vprašanje, jeli se dovoli kredit, da deželni odbor založi to potrebščino 7500 gl.: tukaj pa je odločiti, koliko te svote naj bi se tako težko zadetemu okraju dovolilo kot podpora, koliko pa bi se dalo predplačila.

Finančni odsek se je glede ostale potrebščine, katera je zdaj deloma pokrita, deloma pa je pokriti še 8500 gl., odločil za to, da bi se dovolila okrajno-cestnemu odboru podpora 2500 gl. tako, da bi ostal on še dolžan 6000 gl., katere pa mu je poveriti v 6-letnih obrokih po 1000 gl., pričeni s prihodnjim letom 1887. zato, ker za tekoče leto ni mogoče, potrebščino tako preračunati, da bi se moglo iz tega povračila kaj dajati.

Predlog finančnega odseka gre tedaj na tó, da se od potrebščine, katera do zdaj še ni pokrita, iz zaloge oziroma podpore, namenjena za okrajne ceste Kranjsko-gorske, odpiše del 2500 gl., ostalo svoto 6000 gl. pa naj založi iz svoje zaklade kot predplačilo oziroma kot posojilo, tako, da ima dotični okraj to povrniti v 10letnih obrokih po 600 gl.

Temu predlogu finančnega odseka pa usojam si jaz dodati še drug lasten predlog, kateri gre na to, da se tudi ta prošnja, kakor pred omenjena odstopi potem, ko je tako rešena, c. kr. vladi z gorkim priporočilom, da bi se tako težko prizadetemu okrajnemu odboru dala izdatna podpora tudi iz tistih denarjev, katere je vlada nabrala za po vodi poškodovane, in da bi se iz državnega zaklada dobila tudi še daljna izredna podpora. Ta lastni predlog utemeljujem sledeče:

V prvi vrsti ne smemo nikdar pozabiti, da nesreča, katera je ta okraj zadela, je tako izredna, da je denarne moči okraja popolnoma dala na suho, in mislim, da bodo prihodnja leta pomanjkanja trpeli, ker so zemljišča pokončana, katere škode jim nihče ne poverne. Odpiše se jim morebiti nekoliko zemljiškega davka, to pa je taka malenkost, kakor pri škodi za vodo iz časnikov in javnih poročil vemo, da se to prav nič ne pozna. Vrh tega čakajo jih taki stroški, da bodo za težko poškodovane ceste morali še dalje plačati iz zaklada svojega na leto 600 gl., kar se razvidi iz tega, da vsi direktni davki, katere ta mali okraj plačuje, znašajo samo 11.400 gl.; ako tedaj 10% naklado na ves davek naložé, znaša priklada le 1140 gl.

Dalje moram opozarjati gospode še na neko okolščino, katera bode za te s cestnimi bremenami ne-preobložene okraje v prihodnje neugodnejša. Kakor gosp. poslanci danes ali jutri po poročilu gospodarskega odseka zvedo, kar je že v zasedanji lanskega zbora bilo pričakovati, imamo precejšno dolžino takih okrajnih cest, da se sprejmó kot deželne ceste. Ako bodo deželne ceste vpeljane, tedaj bode naravno, da

se tista velika in deloma krivična razlika poravna, po kateri imajo nekateri okraji velikanske stroške za ohranitev cest, drugi pa primeroma male. V vrsto onih okrajev, kateri imajo primeroma malo stroškov za ohranitev cest, spada gotovo poleg nekaterih drugih tudi cestni okraj Kranjsko-gorski. Ako vidimo, da bode plačal 10% doklade, katere bo potem imel gotovo nad 2000 gl.; tedaj dobimo mali pogled v prihodnost, kaj da bode ta okraj imel več nositi v prihodnjič memo zdaj. Pričakovati je tedaj poleg stroškov, katere bodo imeli za svoje lastne okrajne ceste, še precejšne deželne priklade za vzdrževanje onih naših deželnih cest. Ako se na to oziramo in preudarimo, da ni misliti, vsaj kakor so razmere zdaj, ni pričakovati, da bi, — koliko primerljivo bode okraj Kranjsko-gorski, ne vem sicer kak bo načrt, dolžan takrat, — se ceste tega okraja prevzele v vrsto deželnih cest, tedaj bode Kranjsko-gorski okraj eden tistih, katerim se bode vsled vpeljave deželnih cest naložilo izdatno večje breme.

Ako dalje pomislimo, da je ves ta okraj enak precej tesni dolini, v kateri je komaj toliko vasi, da nje je lahko naštetih na prstih dveh rok, da poljedelstvo nima posebnega zaslužka, da je morebiti fužinarstvo edini zaslužek, da velika fužina v Beli peči za sedaj ljudem ne daje zaslužka, tedaj gospóda moja! bodete prevideli, da bode ta okraj prihodnjič imel izdatno breme nositi, tedaj pristoji deželi, da za okraj, kateremu je dosti novih bremen naložila, skrbi, da dobi ostalo svoto razen izredne deželne pomoči tudi izredne državne podpore, o kateri bi želel, da bi bila taka, da okraj ostane brez dolga za prihodnjič, in da bi imel nositi samo tekoča bremena in tiste okrajne priklade, katerim se ne bode mogel izogniti.

Predlagam tedaj, kakor sem že prej omenil, gledé tega, da se podpora dovoli iz deželnega zaklada, da se ta podpora zdaj povekša na svota 2500 gl., da se naloži dotičnemu okraju, da ima ostalo svoto povrniti v 10letnih obrokih po 600 gl., in v drugi vrsti, se ta prošnja izroči z gorkim priporočilom slavni c. kr. vladi, katera se naprosi, da ako mogoče prevzame vso ostalo to breme težko prizadetega okraja.

Finančni odsek torej predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene: Vsled prošnje okrajno-cestnega odbora Kranjske-gorskega odpiše se od privoljenih predplačil iz deželnega zaklada deloma izplačane, deloma privoljene svote okroglih 8500 gl., del 2500 gl., ostalih 6000 gl. pa ima okrajno-cestni odbor Kranjsko-gorski deželnemu zakladu povrniti vsaj v 10 enakih letnih obrokih po 600 gl., počeni s letom 1887.; in jaz v svojem imenu predlagam: Slavni deželni zbor naj sklene: da se ta prošnja izroči tudi c. kr. vladi z gorkim priporočilom za prav izdatno podporo težko prizadetemu okraju.

(Oba predloga obveljata. — Beide Anträge werden angenommen.)

Deželni glavar:

Toček 13., 14., 15., 16. in 17. današnega dnevnega reda ne moremo obravnavati, ker gospóda poročevalca ni tukaj. Preidemo torej k 18. točki.

18. Upravnega odseka ustno poročilo o prošnji Št. Ruprtske občine za omejitev proste ženitve in za uravnavo vode „Mirna“.

18. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeinde St. Ruprecht um Einschränkung der freien Eheschließung und um Regulierung der „Mirna“.

Poročevalec Grasselli:

Slavni zbor! Občina Šent Ruprt je po gospodu poslancu Svetcu izročila naslednjo prošnjo (bere — ličt):

„Željno in z velikim zaupanjem smo pričakovali rešitev predloga o omejitvi proste ženitve ter zadevnega načrta postavbe, kakor jo je bil deželnemu odboru predložil g. Klun l. 1883. Prežalostnim srcem pa smo sprejeli vest, da se za zdaj o tej reči ne misli še prav nič storiti.

Poučeni po vsakdanji skušnji, da prosta ženitev pospešuje nenravnost, ter da ona občinam naklada čedalje večji bremena, ker morajo čedalje več otrok, vzraslih iz beraških zakonov, preskrbljevati: obračamo se podpisani občani do Vas, p. n. blagородni gospodje, naši deželni poslanci ter Vas prosimo:

Z vsemi pripomočki, ki Vam jih podaja Vaše poslaništvo, delajte na to, da se omeji prosta ženitev. — S tem boste vstrezali našim opravičenim željam ter toliko bolj utrdili zaupanje, ki smo ga stavili in ga še stavimo v Vas.

Pa še eno prošnjo imamo do Vas. — Ukrepi sl. deželnega zbora o izsuševanju močvirnih krajev in o reguliranju voda so nam kaj povoljni, posebno zato, ker vemo iz lastne skušnje ceniti škodo, ki jo voda kmetovalcu napravlja. Kajti tudi mi sami smo v številu onih nesrečnežev, ki jim voda škodo dela. Voda „Mirna“ namreč, ki se vije skozi veliko planjavo travnikov, skoro pri vsakem večjem deževju izstopa ter preplavlja travnike. Vsled tega so travniki vedno bolj močvirni in mesto dobre mrve priša nam navadno le loček; in kar je še najhujši: ako nastane deževje pred košnjo, je trava vsled preplavljenja vsa poblatena, tako, da je živina ne mara jesti. Otavo nam velikokrat voda kar popolnoma pokonča. Ker na ta način mi skoro vsako leto veliko škode trpimo, zato se obračamo do Vas s prošnjo: da bi pri posvetovanju o gospodarskih bédah sprožili tudi vprašanje, bi se li ne dalo tudi pri nas kaj storiti, da bi nam „Mirna“ toliko škode ne napravljala vsako leto.

Podatki o tej reči, potrjujoči njeno istinitost, dobé se lahko pri zadevnih županstvih; posebno pa bi v to dobro služili vsakoletni cenilni zapisniki, iz kojih se uvidi, da se mora zavoljo škode, ki jo „Mirna“ napravi, skoro vsako leto večina davkov opisati.

Prošnja se torej pečá z dvema popolnoma različnima stvarima. Kar se tiče prve, namreč omejitve prostega ženitovanja, o tem je obravnaval že letošnji deželni zbor, in mislim, da ni potrebno spuščati se v to stvar še dalje.

Kar se tiče drugega predmeta, namreč uravnavanje vode „Mirne“, deželni zbor zdaj ne more skleniti ničesar. Iz prošnje je le razvidno, da bi radi uravnali vodo „Mirno“, ali pobliže ni rečeno, kje bi se potrebni podatki dobili in kdaj bi se dobiti mogli, in ker je treba tudi še družih pozvedeb, predlaga upravni odbor:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Peticija občine Št. Ruprtske za omejitev proste ženitve in uravnavo vode „Mirne“ se odstopa deželnemu odboru z naročilom, da jo uvažuje in v prihodnjem zasedanji deželnemu zboru stavi nasvete, ki se mu bodo zdeli primerni“.

(Obvelja. — Angenommen.)

Deželni glavar:

Zaradi nujnega posvetovanja finančnega odseka odložim sejo za nekaj časa.

(Seja prestane ob 45. minutih čez 11. uro ter se nadaljuje ob 6. minutih čez 12. uro. — Die Sitzung wird um 11 Uhr 45 Minuten unterbrochen und um 12 Uhr 6 Minuten fortgesetzt.)

Deželni glavar:

Nadaljujem sejo, in sicer se bodemo sedaj posvetovali o 20. točki dnevnega reda.

20. Priloga 84. — Poročilo upravnega odseka o združenji nekaterih zemljišnih parcel občine Spodnje Šiške z mestno občino Ljubljansko (k prilogi 30.).

20. Beilage 84. Bericht des Verwaltungsausschusses wegen Incorporirung mehrerer Grundparcellen aus der Gemeinde Unterschischka in die Stadtgemeinde Laibach (zur Beilage 30.).

Poročevalec dr. Mosché:

Slavni zbor! Priloga 84. Vam podaja poročilo upravnega odseka o združenji nekaterih zemljišnih parcel občine Spodnje Šiške z mestno občino Ljubljansko. To precéj obširno poročilo ste gotovo že vsi prebrali, torej se usojam Vas prositi, da me od čitanja tega poročila oprostite. (Pritrjuje se. — Zustimmung.)

Upravni odsek nasvetuje:

Visoki deželni zbor naj sklene:

1. Sledeči načrt zakona o preuredbi meje občine Spodnja Šiška, okraja Ljubljanske okolice, in pa mestne občine Ljubljanske se odobruje.

2. Deželnemu odboru se naroča, temu načrtu pridobiti Najvišje potrjenje.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

1. Der nachstehende Gesetzesentwurf wegen Änderung der Grenze der Gemeinde Unterschischka im politischen Bezirke Umgebung Laibach und der Stadtgemeinde Laibach wird genehmigt.

2. Der Landesausschuß wird beauftragt, diesem Gesetzentwurfe die Allerhöchste Sanction zu erwirken.

Deželni glavar:

Otvarjam generalno debato.

Za besedo se je oglasil gospod poslanec vitez dr. Bleiweis.

Poslanec dr. vit. Bleiweis:

Jako težavno je za poslanca Ljubljanske okolice, glasovati o stvari, katera, naj se jo ogleda od katerekoli strani, bode končno vendar le na škodo Šišenske občine.

V marsikaterem obziru mi bode pač težko, ugovarjati razlogom, katere je navel upravni odsek. Želel bi, da bi bil zastop Šišenske občine sprejel predlog mestnega zbora Ljubljanskega, kateri je bil pripravljen, pogoditi se z občino Šišensko in ji odkupiti pravice z gotovim kapitalom, ali skozi več let dokladati k občinskim stroškom primerno svoto.

Po takem načinu bi se bilo združenje vršilo prijaznim potom in postava bi se bila sklepala brez ugovora prizadete občine. Obžalovati moram, da občinski zastop v pravem času ni hotel nič vedeti o taki pogodbi. Še-le 22. decembra, ko je videl, da se bode zakon predložil, bil je občinski zastop pripravljen, pogoditi se z Ljubljanskim mestom.

Ugovarjati mi tudi ni mogoče poročilu upravnega odseka, da Šišenska občina po svojih dohodkih in po številu osovja, katero mu je za občinske potreščine na razpolaganji, nikakor ni v stanu, skrbeti za red in javno varnost v onem delu, kojega dan na dan obiskuje velika množina Ljubljanskega občinstva. In ravno ti deli Šišenske občine, ob enem javna sprehajališča, morajo biti bogato razsvetljeni, v katerih se nahajajo raznovrstna pota, vrtna naprave itd. in bi provzročile Šišenski občini, ako bi jih hotela vzdrževati v primernem stanu, take stroške, da bi daleč presegali one svote, katere dobiva sedaj občina od prebivalcev onih parcel, namreč 494 gld. Da bi se pa vendar velika krivica godila Šišenski občini, ako se te parcele odcepijo od njenega sedanjega posestva, se meni zdi skoraj treba obširno razkladati. Pri 28% prikladi v letu 1884. bil je ves dohodek 2386 gld., odpadli ji bodo po inkorporaciji 494 gld., torej skoraj četrti del vsih njenih dohodkov. Vsa Šišenska občina ima 596 oralov zemljišč, od katerih dobiva dohodka 4365 gld., torej odpade na imenovane parcele dohodka 1015 gld. Razvidi se torej, da se bodo vsled take spremembe Šišenske občine dohodki silno pomanjšali. Zgubila bode torej Šišenska občina četrtino sveta in več kakor četrti del prebivalstva in toliko tudi davka, ki je temelj občinski dokladi. Taka operacija, ako se bode izvršila, bode v resnici pravo raztelesovanje in podvezale se bodo žile dosedaj krepkemu telesu.

Da bode ostala Šišenska občina tudi po taki katastrofi še zmiraj krepka, tega pač ne bi smel trditi. Upravni odsek isto tako ni utemeljeval, da so pravi njeni občani tako premožni, da ne bodo čutili nasledkov take silne spremembe.

Pač šteje Šišenska občina nekatere premožne občane, a velika večina občanov spada med ubogo ljudstvo, in težko bode večina občanov čutila breme,

katero naložiti se bode moralo ostalim občanom. Tudi združiti se skoraj ne bode mogla Spodnjo-Šišenska občina z Zgornjo-Šišensko, ker se je ta vedno branila, spojiti se ž njo, torej bode mala občina vidno hirala in le malo zamogla storiti za občinski napredek. Potreba bode razširiti šolo, popraviti cerkev, nakupiti orodje za požarno brambo, razsvetljevati v veči meri, vse to bode v prihodnje prizadevalo veliko stroškov, in mogoče bo to le tem potom, da se leto za letom nakladajo ostali občani izdatne priklade.

Dalje bode Šišenska občina zgubila skoraj ves dohodek za lov, kateri sedaj znaša 70 gld. Največo škodo trpel bodo pa po taki inkorporaciji posestnik kolizeja, rekel bi, da bode posestvo zgubilo skoraj polovico sedanje vrednosti. To so v kratkih potezah tehtni razlogi, kateri so uvaževanja vredni, posebno tudi zaradi tega, da se med sosednimi občinami ne vcepi škodljiv in trajen srd, sovraštvo, kar bi znalo imeti še neljubih nasledkov.

Iz tega ozira in ker se po mojih mislih Ljubljanskemu mestu nikakoršna škoda ne bo godila, ako se to raztelesenje odloži morebiti do prihodnjega zasedanja, katero bode morebiti še v teku tega leta (Klici: Gotovo!), in bi se dala vendar le še občini Šišenski prilika, da se porazume prijaznim potom z mestom, potem ne bode od nobene strani več ugovora, in sovraštvo, katero bi nastalo, bi bilo odpravljeno.

Usojam se torej staviti predlog, kateri nikakor ne meri na to, da bi sploh ta za razvoj glavnega mesta v resnici prepotrebna — jaz pripoznavam to — inkorporacija z mestno občino Ljubljansko prepredila; nasvetujem le, da bi se odložilo posvetovanje tega zakona za toliko časa, da se doseže med Ljubljano in Spodnjo Šiško vsem koristno porazumljenje.

Moj predlog se glasi:

„Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Da se omogoči porazumljenje med zastopoma glavnega mesta in občine Šišenske, se deželni zbor v tem zasedanji ne spušča v pretres predloženega zakonskega načrta.

2. Deželnemu odboru se naroča, o vspehu pogajanja teh zastopov zaradi inkorporacije Tivolskih parcel poročati v prihodnjem zasedanji, vsakako pa zopet predložiti načrt tega zakona vis. dež. zboru.“

Poslanec Klun:

Slavni zbor! Upravni odsek je stavil v svojem poročilu najprej sledeča 3 vprašanja: (bere list): „1. Ali je deželni zbor sploh poklican sklepati o takem predlogu?

2. Ali je silna, v javnem interesu ležeča potreba za tako ločitev?

3. Ali se more ta ločitev, ne da bi se javna korist oškodovala, tako izvršiti, da vzlíc ločitvi kacega dela svojega svetá ostane krajna občina Spodnja Šiška še sposobna, tudi v prihodnje dolžnostim svojega področja zadostovati?“

Upravni odsek na vsa ta vprašanja odgovarja, da je to mogoče; na prvo vprašanje tudi trdi, da je naš deželni zbor poklican, sklepati o takem predlogu. Gotovo je, da občinska postava njemu to pravico daje, in da zamore on na drobno obravnavati ob-

činske zadeve, kakor v poročilu stoji; vendar se mi dozdeva, da tiste pomisleke, katere smo imeli pri občini Orlski, da tiste pomisleke moramo imeti tudi pri tem predlogu, kateri meri na izločitev velikega dela ene občine v občino ljubljansko. Pa ko bi tudi priznali, da je naš deželni zbor kompetenten v tem smislu sklepati, imam še nek drugi pomislek gledé postave, katera je zdaj v obravnavi. Tù ne gre za to, da bi se dve občini na deželi med seboj združile; tukaj ni prosila kmetska občina, da bi se pridružila drugi enaki občini, ampak del kmetske občine se hoče zediniti z mestno občino ljubljansko. Vsled tega pridruženja zadobi vsaka hiša vse tiste pravice, katere v mestu imajo, in prevzame vse tiste butare, vse tiste stroške, katere mora Ljubljana nositi. Med pravicami, katere zadobé, so pa tudi politične pravice, katere po mojem mnenju naš deželni zbor meni nič tebi nič ne more komurkoli priznavati, in kakor hitro oni, kateri bodo pridruženi ljubljanskemu mestu, postanejo del mesta, zadobé volilno pravico v mestu ljubljanskem. Po naših postavah je pa že odločno izrečeno, da se volilna postava za državni zbor in tudi za naš deželni zbor ne more spremeniti, razun postavnim potom, kakor je on določen po zakonih; segali bi toraj deloma v volilni red dežele Kranjske in segali v volilni red državnega zbora, ako bi meni nič tebi nič sklenili, da je en del občine Spodnje Šiške združiti z mestno občino ljubljansko; ali bi pa ti novi meščani ne imeli enakih pravic z dose-danjimi prebivalci, dasiravno bi imeli z njimi vendar enaka bremena. Ako bi hoteli oni dobiti tudi pravice, katere ima mesto ljubljansko, bi bila po mojem mnenju neobhodno potrebna državna postava; državna postava bi morala vsaj toliko izreči, da je gledé volilne pravice tudi tiste občane, kateri se zdaj z mestom ljubljanskim sklenijo, prištevati k mestu ljubljanskemu. In ravno tako, mislim, bi morali v tem smislu mi prenarediti volilni red vojvodine Kranjske, ako bi hoteli te Šišenčane deležne storiti tistih pravic, katere imajo meščani. To je en pomislek, katerega imam.

Drugo vprašanje je, ali je silna v javnem interesu ležeča potreba za tako ločitev? Da je res potrebna ločitev in red napraviti pod Turnom, to nam je priznal gospod predgovornik. Tudi jaz te potrebe nečem tajiti. Vprašanje je pa vendar le, ali je mogoče to ločitev izvršiti z nekakim ukazom, s postavo, katero naš deželni zbor sklene, proti ugovoru dotične občine? Občina sama, kakor je omenil gospod predgovornik, je ponudila pogoje združitve z mestom ljubljanskim; naše poročilo seveda ugovarja, da se je ta radovoljnost zakasnila, ker je reč že prišla pred slavni deželni zbor. Meni se pa zdi, da radovoljno porazumljenje med dvema strankama, kateri se pripravate, nikdar ni prepozno. Deželni zbor ni še storil nobenega sklepa in ni izključeno, da bi ta pogajanja ne imela dobrega uspeha za mesto ljubljansko in občino Šišensko, ako se te zadeve poprime kak dober posredovalec. Občini ste se pogajali, ali dostikrat se zгодні, kakor skušnja učí, da se ravno najbolj primerna, najbolj ugodna kupčija razdere, ker ni bilo pravega mešetarja; zato mislim, da bi res ne bilo odveč, ako sprejmemo predlog gosp. vit. dr. Bleiweisa, naj se deželnemu odboru naroči, posredovati med Šiško in mestom ljubljanskim, da se med seboj z

lepo pogodita. Deželni odbor naj bi določil pogoje ločitve, ki bi jih mogla sprejeti Šišenska občina in tudi mestna občina ljubljanska. Poročilo v 5. točki na strani 5. gledé 3. vprašanja sicer pravi, da Šiška ne bode škode trpela, ako se nekaj hiš odloči od nje, in da bo še zmirom zamogla zadostiti svojemu poklicu, da torej v tem oziru ni nobene zapreke. Ali, gospôda moja, če bi tudi občina Šiška mogla še zmirom izvrševati svoj namen, in bi njej sami ta ločitev ne škodovala, bi pa vendar vsled nje velika škoda nastala za posamezne posestnike. Opozorujem na posestnika gosp. Withalma, čegar hiša sedaj prinaša dohodkov jako velikega premoženja; ako se združi z mestom in bode vsled tega gospodar primoran prevzeti stroške, kakoršne imajo hišni posestniki v Ljubljani, bode silno oškodovan na svojem premoženju. Meni se pa ne zdi primerno, da bi se tukaj meni nič tebi nič sklevalo o privatnem premoženju drugih, ne da bi se ob enem skrbelo za primerno odškodnino. Zato mislim, da je peticija, katero so deželnemu zboru poslali dotični posestniki, dobro utemeljena, in da bi se bilo pri sklepanju na njo tudi ozirati. Ako naš deželni zbor to postavo sklene, bode nekako silo delal tem posestnikom in — sila ni mila. Zato se nikakor ne morem sprijazniti z nasvetom upravnega odseká, dasiravno priznavam, da bi bila dobrota, katero bi mesto ljubljansko s tem pridobilo, res velika, in bi želel, da se to zgodi; ali kakor sem že omenil, zgoti naj se to po poti radovoljnega pogajanja in posredovanja obeh občin. Zato priporočam, naj se sprejme predlog gosp. dr. vit. Bleiweisa. Zamujenega s tem ne bo čisto nič, pač pa je še marsikaj pretresati in se v marsičem, kar zdaj še ni jasno, podučiti; zamogli bi se zlasti pojasniti pomisleki, katere sem navedel in se zlasti poučiti, ali sme naš deželni zbor tako postavo sam od sebe sklepati ali ne, da se po tem, ko je bila sklenjena, nazadnje morebiti ne primeri, da bi od nas sprejeti zakon ne zadobil Najvišjega potrjenja.

Poslanec Grasselli:

Nihče ne more čuditi se, niti zameriti občini Šišenski in njenim zastopnikom, da se bojujejo zoper ločitev in potezajo za *status quo*. Stvar, katera se danes tukaj obravnava, obravnavala se je že poprej drugod in sicer javno. Podpirala sta težnje Šišenske občine tudi gosp. poslanca ljubljanske okolice v deželnem oziroma državnem zboru, ali iz vsega, kar se je obravnavalo javno in kar se je povedalo tukaj, moram vendar konstatirati, da nihče ni mogel trditi, da razlogi za ločitev tega ozemlja od Šišenske občine niso tehtni, in niti gosp. dr. vitez Bleiweis ni predlagal, naj bi se to ozemlje nikakor ne odtrgalo od Šiške, ampak je le predlagal, naj se stvar nekoliko odloži —: „*kommt Zeit, kommt Rath!*“ Gospôda moja, tako, kakor poprej novinarski zagovorniki v javni obravnavi, tako sta se tudi danes gosp. zastopnika, katera sta se potezala za Šišensko občino, za to zavzimala, in to je popolnoma umevno. Eden teh častitih zastopnikov je posebno poudarjal težavo tega vprašanja, in jaz popolnoma sprevidim in uvažujem to težavo, zlasti kar se tiče častite njegove osebe, ker je on v nekem sitnem položaji, ne mogoč ustrezati in služiti dvema gospodoma (dobro, dobro! — veselost — *Freiterfeit*).

Sicer se pa razloča obravnava tega vprašanja v novinah jako zeló od obravnavanja v tej slavnej zbornici, od razlogov, katere je navajal g. predgovornik. Poprej so Šišensko občino zagovarjali, ker niso mogli tehtnih razlogov za svoj interes navajati, posebno s tem, da so navedli, češ, za Ljubljano bo neizmerna nesreča, če se to zgodí, kar želi mestni zastop, in so svarili mesto, naj si ne nalaga takih bremen v svojem interesu. Ko sem te razloge čital in slišal, sem se le čudil, kako morejo Šišenci se na to stališče postavljati, ker bi v teh okolnostih morali še-le prositi Ljubljano za to, da ta bremena njim odvzame. Iz vsega tega je videti, da je protivnikom te ločitve položnje res jako težavno in da jim gre trda za tehtne razloge. Gospod poslanec dr. Bleiweis vitez Trsteniški navel je to, kar smo že večkrat slišali, da bi bila potem Šišenska občina tako majhna, da bi šlo za njen obstanek. Da to ni resnično, navedeno je že v poročilu, kjer je naglašano, da se na Kranjskem nahaja mnogo manjših občin, kjer je mnogo manj stanovnikov, kakor bi jih potem imela Šiška, in vrhu tega stanovništvo ni tako imovito, kakor Šišensko. Gospod dr. Bleiweis trdi dalje, da se Spodnja Šišenska občina ne more združiti z nobeno drugo občino, ker se baje brani Zgornja Šiška. To je vprašanje, za katero se jaz ne zanimam in katero ne gre tū sem; mislim pa, da to samo zaradi tega ni mogoče, ker dve trdi glavi nikoli dobro ne orjete (veselost — Heiterfeit). In trdovratnost je jako velika, tako spodaj kakor zgoraj! (Pomnožena veselost. — Vermehrte Heiterfeit.)

Za medicino priporočal je gospod dr. Bleiweis temu vprašanju tisto željno pričakovano novo občinsko postavo, od katere zavisí toliko vprašanj v naši deželi. Jaz v resnici ne sprevidevam, v kaki zvezi je ta postava z vprašanjem ločitve in z vprašanjem združitve posamičnih občin ali kako zavisí to od nove občinske postave. Ali se dve občini združite ali ne, na to nima bodoča postava nikakega vpliva.

Oba gg. predgovornika sta poudarjala, naj bi se občini pogodili na prijazni poti. Gospóda moja, tudi jaz sem za prijazno pogodbo in mi smo skušali doseči jo, toda Šišenski mogotci dolgo časa niso dali nikakega odgovora, in ko smo prosili, naj vendar rečejo belo ali črno, so rekli: nak! (Veselost. — Heiterfeit.) To je vsa prijaznost, katero smo doživeli, tako, da se ne nadejam boljšega vspeha, če bi deželni zbor stvar odrinil na dolgo klop.

Gospod poslanec Klun je povdarjal v prvi vrsti kompetenco. Kar se tega tiče, prepuščam gospodu poročevalcu, da bode stvar razjasnil, ker mu je na razpolaganje material, iz katerega bode dokazal, da je pomislek gosp. poslance Kluna popolnoma neosnovan.

Omenil in pritrdil je gosp. poslanec Klun, da, kar se tiče potrebe združitve tega Podturnskega ozemlja in kar v njegovo okrožje spada, da je vse to opravičeno in utemeljeno. Jaz mislim, da ima tudi dežela nekak poseben interes, da se ta združitve izvrši in sicer čim preje tem bolje. Gospóda moja, jedno najlepših, morebiti najlepše deželno poslopje, katero mnogipot čujemo imenovati „diefer Brachtbau“, — Rudolfinum — to najlepše poslopje (živa pohvala. — Lebhafter Beifall), katero je namenjeno srcu dežele,

leži na svetu Šišenske občine (klici: Dobro, dobro!). Gospóda moja, jaz mislim, da ima dežela interes, čuvati nad tem, da bode to poslopje in zlasti dragocene zbirke njegove da bodo varne (klici: Dobro, dobro!)! Saj ste vsi čitali v novinah, gotovo niste tega prezrli, da so uže bili v to poslopje vlomili taje (klici: Čujte, čujte!), česar se nam je bati še dalje, če ostanejo razmere take. In Šišenska občina, jaz to popolnoma priznavam, ni v stanu, skrbeti za to, da bode deželna imovina varna.

Gospod poslanec Klun je, kakor sem že poprej omenil, isto-tako, kakor gosp. dr. vitez Bleiweis poudarjal prijateljsko pogajanje. Meni se čudno zdi, da je pri tem vprašanji na nekaj pozabil. Kaj nam bode pomagano s tem pogajanjem, če niso odstranjeni tisti pomisleki, katere ima on zastran naše kompetence; kajti potem je po njegovih nazorih vendar še zmirom treba državnega zakona, ravno tako kakor zdaj. Zakaj, političnih pravic, ki jih dobodo stanovniki ozemlja, katero je ločiti od Šiške in združiti z Ljubljano, ne moremo uravnati po prijateljskem pogajanj in torej brez zakona nikakor ne gre; po katerem potu pa je to doseči, bode povedal gosp. poročevalec.

Preostaja mi le še govoriti o odškodovanji, katero je omenil gosp. poslanec Klun.

Mestna občina je bila pripravljena, odškodovati Šišensko občino, ker je hotela pridržati si dobrega sosesa. Da se to ni zgodilo, tega je izključivo in čisto sama Šišenska občina kriva. Kar se pa tiče odškodovanja posameznih, gospóda moja, če javni interes kaj zahteva, kdaj vpraša država, kdaj vpraša dežela in kdaj vpraša kak javni zastop za privatne interese? Glavna vrednost Withalmovega koliseja, katera se je bila izrecno povdarjala, je neki njega léga na Šišenski zemlji; ali to bode le toliko časa trajalo, dokler je Ljubljana zaključeno mesto, v katerem je plačevati posebno užitnino. Ali, gospóda moja, ne mi — saj je gosp. Klun, državni poslanec in to dobro vé — ampak gospodje v državnem zboru jako energično delajo na to, da bi se reformirala postavna določila ravno gledé užitnine, katera se naziva najkrovičnejše in najtežavnejše breme. Kdo bode pa g. Withalma odškodoval, kekar se odpravi užitnina v Ljubljani, in bodo njegovi magacini toliko vredni, kakor kateri-koli magacin v Ljubljanskem mestu? Gospóda moja, kdo gleda na posamezne posestnike, če država gradi železnice? Kdo se briga za krčmarja in za voznika, kateri zaradi železnice zgubi svoj zaslužek? Kakšen je bil na Notranjskem promet po državni cesti, predno se je odprla železnica v Trst, in kakšen je danes? (Dobro, dobro!) Zato, ker je šlo za javni, višji interes, se nihče ni brigal za interes posameznih. Mislim, da škoda tukaj ne more niti tako silna biti, in pričakujem od gosp. poročevalca, kateri ima na razpolaganje podrobnejše podatke, da bode stvar na tanko pojasnil.

H konci le še par besedij. Nobeden gospodov predgovornikov ni mogel navesti nikakega temeljitega razloga, da bi se ne smelo ustreči želji ljubljanskega mesta gledé združenja Podturnskega in oziroma tistega ozemlja, ki leži v mejah tega posestva: najboljši dokaz, da takih razlogov ni, in to kar je navel neposrednji moj gosp. predgovornik, je le govoril, da je mogel priporočati odlog te stvari. Jaz

mislim, da se nikomur krivica ne bode godila in da ne bode stvar nikakor ne napačno rešena, če slavni zbor danes to vprašanje določi takó, da sprejme zakonski načrt upravnega odseka, in zató se usojam v imenu ljubljanskega mesta prav toplo priporočati ta predlog. (Živa pohvala. — Lebhafter Beifall.)

Poročevalec dr. Mosché:

Po izvrstnem govoru gosp. župana ljubljanskega mi je le malo ostalo, da odgovorjam gosp. poslanca vit. dr. Bleiweisu in Klunu. Da najpred odgovorjam na to, kar je gosp. poslanec Klun navel radi kompetence, namreč, ali je deželni zbor kompetenten v tej stvari razsojati, hočem se le sklicevati, kar se tiče juridičnih argumentov, na tiskano poročilo upravnega odseka. Pač pa naj mi bode dovoljeno, da bodem navel konkreten slučaj, iz katerega bodete mogli précej skleniti, kdo da je, ali dežela ali država, ali deželni zbor ali državni zbor, kompetenten v tem vprašanji. Mesto Inomost (Innsbruck) je namreč tudi zahtevalo združenje z jednim delom poblizne občine Wilten, in je to združenje tudi doseglo potom deželne postave. Jaz sem se v tej zadevi kot poročevalec upravnega odseka s prošnjo obrnil do župana ljubljanskega, naj on prosi župana v Inomostu, da poizvé, kako se je to zgodilo in doseglo. Župan inomoški je poslal odgovor, kateri bi prečitati se usojal z dovoljenjem gosp. deželnega glavarja. (Pritrjuje se. — Zustimmung.) Ta odgovor se glasi (bere — liest):

„In umgehender Erledigung der geschätzten Zuschrift vom 14. d. M. 3. 7 beehrt sich der Gefertigte mitzutheilen, daß nicht die Gemeinde Wilten, sondern nur ein Theil derselben zum Stadtgebiete verschmolzen wurde.

Der Vorgang, welcher eingehalten wurde, ist folgender:

Der von der Gemeindevertretung mit $\frac{2}{3}$ Stimmenmehrheit gefaßte Beschluß der Abtrennung respective Vereinigung sammt den nothwendigen Situations-Plänen in triplo wurde der Statthalterei und Finanzbehörde zur Äußerung hierüber mitgetheilt und das Oberlandes-Gericht hievon wegen der nothwendigen Arbeiten in Beziehung auf die Grundbuchs-Übertragungen verständigt.

Nach erfolgter gutächtlicher Äußerung von Seite der politischen Behörde wurden die Gesamtacten dem Landtage zur Erwirkung eines diesbezüglichen Landes-geheßes vorgelegt.

Falls der Landtag nicht mehr versammelt sein sollte, genügt auch ein Allerhöchst sanctionirter Landes-ausschuß-Beschluß. Dieser Vorgang war in Innsbruck durch den §. 2 der Gemeindestatuten von Innsbruck vom 14. April 1874 vorgegeschrieben.

Po tem takem, mislim, da so tudi odpadli pomisleki, katere je imel gospod poslanec Klun v tej zadevi; in jaz smatram v imenu upravnega odseka deželni zbor kranjski pristojnim, da razsoja v tej zadevi.

Gospod poslanec Klun je tudi navajal velike škode, katero bode trpela občina Spodnja Šišenska in potem tudi posamezni posestniki te občine. Gospoda moja, lani obdačili smo žganje s 3 gld., in letos ga nameravam obdačiti s 6 gld., ali smo vpra-

šali koga, če mu bomo s tem kaj škode napravili? V današnjem slučaju merodajen je javen ozir. Le iz javnih ozirov se je obrnilo mesto ljubljansko do deželnega odbora, in upravni odsek je le iz javnih ozirov dotičnemu zakonskemu načrtu pritrdil. Prav hvaležno konstatiram, da sta oba prečastita govornika gg. vit. dr. Bleiweis in Klun pripoznala nujno potrebo tega združenja in da sta celo navela, da bi bilo to škodljivo za mesto ljubljansko, če se ne združi.

Pričakoval sem potem, da jeden gosp. predgovornikov temeljito dokaže, ali bode občina Spodnja Šiška še naprej mogla obstati potem, ko se jej je odvzel jeden del. Gosp. vit. dr. Bleiweis je pač tajil, da bi mogla ta občina še naprej obstati, a dokazati ni mogel tega. Sklicujem se na poročilo upravnega odseka, v katerem je popolnoma dokazano, da bode občina Spodnja Šiška mogla še naprej obstati ravno tako, kakor zdaj.

Tudi to se je navajalo, da bi se to dalo morebiti doseči potom sporazumljenja ali pa pogodbe. Gospoda moja, če ste prečitali deželnega odbora poročilo, vam bode gotovo znano, da je že od l. 1866. naprej — to je zdaj že 20 let — mesto ljubljansko zmirej sililo na to, da bi se potom sporazumljenja to dalo dobiti od Šišenske občine; toda tega ni bilo mogoče doseči, kakor je poprej gospod mestni župan ljubljanski navel.

Tehtnih uzrokov, ali pa takih razlogov, kateri bi mogli pobijati razloge poročila upravnega odseka, nisem slišal, torej ostajam pri svojem predlogu in prosim v imenu upravnega odseka, da se preide v specialno debato.

Deželni glavar:

(Zvoni — läutet.) Prosim gospode na svoje mesto.

(Po prestanku — nach einer Pause). Gospod poročevalec upravnega odseka predlaga, da bi pričeli specialno debato; temu nasproti pa predlaga gospod vit. dr. Bleiweis-Trsteniški (bere dotični nasvet — liest den betreffenden Antrag):

Ker je to nasprotni predlog, bomo v prvi vrsti o njem glasovali. Prosim tiste gospode, kateri so za predlog gosp. poslanca viteza dr. Bleiweis-a, naj blagovolijo se vzdigniti.

(Poslanci vit. dr. Bleiweis, Klun in dr. Poklukar se vzdignejo. — Die Abgeordneten Dr. Witt. v. Bleiweis, Klun und Dr. Poklukar erheben sich.)

To je manjšina, torej predlog gosp. vit. dr. Bleiweis-a ni sprejet in preidemo v specialno debato o predlogih upravnega odseka.

Poročevalec dr. Mosché:

(Bere načrtanega zakona člen I. iz priloge 84.; — liest Artikel I des Gesetzentwurfs aus der Beilage 84.)

Deželni glavar:

Za besedo oglasil se je gosp. poslanec Klun.

Poslanec Klun:

V posebni obravnavi tega predmeta odgovoriti mi je na nekatere opazke gosp. poročevalca.

On je hotel moje pomisleke s tem zavreči, da se sklicuje na združenje neke okolice z mestom Innsbruck, ter je sklepal, da, kakor tam, ravno tako mora postava veljati tudi pri nas. Ali hvaležen sem mu, da je prebral dotični dopis iz Innsbruckskega magistrata, v katerem je naravnost izrečeno, da je tako ravnanje določeno v mestnem statutu. Če so toraj tam tako ravnali, so to storili, ker je to postavno uravnano v občinskem redu; zaradi tega se pa vender ne more trditi, da, kar je bilo tam potrebno vsled §. 2. občinskega reda, to se mora zgoditi tudi pri nas.

Tudi tega nisem mislil, kakor je omenjal gosp. župan ljubljanski, da bi potem, ako se ti občini ne porazumeti, ne bilo treba morebiti zakona, bodisi že deželnega, ali državnega zakona; ampak mislil sem marveč, da se bo veliko hitreje dosegel zakon in veliko lažje pridobilo Najvišje potrjenje (klic: To spada v generalno debato!), ako zamoremo priporočilu zakona dodati, da se je to združenje zgodilo vsled prostovoljnega porazuma obeh občin. Ako se pa sedaj to sklene, nam bode omenjati, da ena občina se protivi temu zakonu.

Samo te opazke hotel sem še dodati, ker drugi meritorični ugovori bi bili, kakor vidim, zdaj zastoj.

Poročevalec dr. Mosché:

Gospod predgovornik je v specialni debati le ponavljal, kar je v generalni debati govoril, in na to sem mu jaz že poprej odgovarjal. Ker pa ni nobenega predloga stavil, prosim, da se glasuje o členu I.

Deželni glavar:

Prosim gospode, kateri pritrde členu I., naj izvolijo se vzdigniti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec dr. Mosché:

(Bere člen II. in III., uvod in naslov načrtnega zakona, potem odsekova nasveta 1. in 2. — Liesť Artikel II und III, Eingang und Titel des Gesetz-entwurfes, dann die Ausführanträge 1 und 2.)

(Obvelja. — Angenommen.)

Deželni glavar:

Ako ni ugovora, glasovali bomo še v tretjem branji. (Pritrjuje se. — Zustimmung.) Prosim gospode, kateri načrtanemu zakonu, oziroma odsekovema nasvetoma pritrde v tretjem branji, naj izvolijo se vzdigniti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec dr. Mosché:

Vsled tega sklepa ste rešene tudi peticiji Šišenske občine in gospoda Viktorja Withalma, katera dva sta prosila, da bi deželni zbor ta načrt postavne sprejel.

Abgeordneter Excellenz Baron Schwefel:

Ich erlaube mir den Antrag zu stellen, daß die Sitzung unterbrochen werde, nachdem der 10. Punkt

der Tagesordnung eine geheime Sitzung nothwendig macht, und später noch ein großer Theil der Tagesordnung zu erschöpfen sein wird. Ich möchte mir daher erlauben zu beantragen: Daß die geheime Sitzung auf 3 Uhr anberaunt, und nach Schluß derselben die öffentliche Sitzung wieder aufgenommen werde.

(Obvelja. — Angenommen.)

Deželni glavar:

Preneham sejo, katero bomo nadaljevali danes popoldne ob 3. uri, in sicer bode najprvo tajna seja.

(Javna seja se preneha ob 15. minuti čez 1. uro, ter se nadaljuje ob 45. minuti čez 3. uro. — Die öffentliche Sitzung wird um 1 Uhr 15 Minuten unterbrochen und um 3 Uhr 45 Minuten wieder fortgesetzt.)

10. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji deželnih uradnikov za zboljšanje plač.

10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der landtschaftlichen Beamten um Aufbesserung ihrer Bezüge.

Deželni glavar:

Sklenem tajno sejo in otvorim javno sejo. Po sklepu v tajni seji je dotične sklepe razglasiti; prosim gosp. poslanca Kluna, da to stori.

Poslanec Klun

(bere — ließt):

A.

„Prošnja deželnih uradnikov in služabnikov za zboljšanje njihovega gmotnega stanja in prošnja Franja Tertnika, kontrolorja deželne blagajnice, se ne uslišite.“

B.

„1. Nastavi naj se tretji konceptni uradnik, ki bi s pričevali dovršenega izpita za c. kr. politično službovanje izkazal svojo popolno zmožnost za politično-administrativni posel, provizorično za l. 1886. z letno plačo 1200 gold., da bodo deželni odborniki oproščeni tekočih uradniških opravil in da bode njihovo službovanje zgubilo birokratični značaj.

2. Deželnemu odboru se nalaga, da nemudoma razpiše službo tretjega konceptnega uradnika s pogojem, pod sklepom prvim navajenim.

3. Deželnemu odboru se nalaga, da v prihodnjem zasedanji predloži deželnemu zboru načrt za reorganizovanje deželnih uradov, po kojem bi se doseglo zmanjšanje uradnih služb, držeč se načel, da se uvede sploh priprostejše uradovanje, da se uradniško osebje popolnejše porabi za deželno službo in da se plače uradniške zboljšajo, toda ne da bi bilo to na kvar reševanju opravil, ki je primerno avtonomni upravi in ustanovnemu stališču deželnega odbora.

4. Deželnemu odboru se naroča, da sestavi načrt penzijskega zaklada za deželne uradnike in služab-

nike ter ga predloži deželnemu zboru v njegovem prihodnjem zasedanju, in da se pri sestavi načrta drži načela, da se bode penzijski zaklad, ki se ima ustanoviti, praviloma zalagal iz deželnega zaklada in z doneski uradnikov in služabnikov“.

4. Ustna poročila gospodarskega odseka:

a) v zadevi gradenja ceste od Žira na Dolenji Logatec (k prilogi 63.);

4. Mündliche Berichte des volkswirtschaftlichen Ausschusses:

a) in Angelegenheit des Straßenbaues Saigrath-Unterloitsch (zur Beilage 63);

Poročevalec dr. Samec:

Slavni zbor! V 13. seji dne 17. oktobra l. 1884. sklenil je slavni zbor, da pošlje gledé naprošene cestne zveze od Žireh do Dolenjega Logatca posebno komisijo na lice mesta, da pregleda, katera projektovanih črt bi bila bolj ugodna za izpeljavo ceste od Žireh na Dolenji Logatec. Iz poročila deželnega odbora, priloga 63., zamorete razvideti, kakega mnenja je bila komisija, katero je na lice mesta poslala slavna zbornica. Ta komisija se je izrekla za gradenje ceste po dolini Sori.

Nadalje so deželnemu odboru došle vloge od strani cestnih odborov Idrijskega in Logaškega, v katerih vsak stavi svoje pogoje, pod katerim bi ga bila volja, pripomoči k zgradbi ceste. Logaški cestni odbor stavi prav stroge pogoje, med tem ko je Idrijski cestni odbor veliko bolj pripravljen k delu prispevati. Kar se toraj načrtovanja cestne zveze tiče, bi bila stvar dognana in tudi bi ne bilo težko dognati konkurenco, ali gospodarskemu odseku se je zdelo, da ne kaže pre nagliti se s cesto Žir-Rovte; kajti upanje že imamo, da se zgradi železnica Loka-Divača. Ko bi pa ta železnica šla skozi Žir, bi bila cesta Žir-Rovte popolnoma nepotrebna in denar za njo izdan, bil bi izdan popolnoma po nepotrebem, bil bi izgubljen. Vsakako pa je treba popraviti cesto Dolenji Logatec-Rovte, da bode mogoče voziti po njej. Dotični stroški so v poročilu l. 1884. navedeni, in bi znesli v denarjih 13.630 gld. 9 kr. za vsa umetna dela in umetne stavbe. Ročna in vozna dela so ponudili vdeleženi občini Dolenji Logatec-Rovte sami prevzeti. Stroški za te ročna in vozna dela bi skupaj znašali 22.693 gld. 8 kr., dotični cestni odbor Logaški ima torej samo dolžnost skrbeti za svoto 13.630 gld. 9 kr. Gospodarski odsek je bil tega mnenja, da se pred vsem ta del ceste izvrši, in da se tudi ta del ceste kot okrajna cesta uvrsti. Dolenje Logaška občina se je zavezala prevzeti ročna in vozna dela na vsem delu cestne proge, ki leži v njenem ozemlju; občina Rovte se je tudi zavezala nanjo spadajoči oddelek ceste, oziroma ročna in vozna dela na njej prevzeti potem naklada. Torej so stroški za popravek do malega zagotovljeni, posebno ker se je okrajno-cestni odbor Logaški zavezal, plačati v gotovini za to cestno progo 2500 gld. že leta 1886. in ker je dežela

že lansko leto obljubila 2000 gold. Torej ima za letošnje leto cestni odbor na razpolaganje 4500 gld. in to bode za prvo leto zadostovalo.

Kar se pa tiče nadaljevanja ceste, je bil gospodarski odsek, kakor že rečeno, tega mnenja, da ne kaže pre nagliti se. Zarad tega je gospodarski odsek dotični deželnega odbora nasvet v prilogi 63. nekoliko spremenil in v smislu tega poročila je nasvet, katerega gospodarski odsek priporoča, sledeči (bere — liešt):

„Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Cesta od Dolenjega Logatca na Rovte se uvrsti med okrajne ceste

Die Straße von Unterloitsch nach Gerent wird unter die Bezirksstraßen eingereiht.

2. Deželnemu odboru se naroča, zadobiti temu sklepu Najvišje potrjenje.

Der Landesausschuß wird beauftragt, die Allerhöchste Sanction dieses Beschlusses zu erwirken.

3. Deželnemu odboru se naroča, da vpliva na cestni odbor Logaški, da nemudoma začne popravo ceste Logatec na Rovte po izgotovljenih načrtih.

4. V pospeševanje tega dela privoli se cestnemu odboru Logaškemu deželna podpora v znesku 2000 gld., ki je bila že l. 1884. za gradenje te ceste dovoljena.

5. V zadevi gradenja cestne zveze med Rovtami in Žirom se naroča deželnemu odboru, da skuša doseči sporazumljenje zaradi sklada za napravo ceste Rovte-Žir po dolini Sori v tem slučaju, ako bode dognano, da ni upanja na Loško železnico“.

Gospodarskemu odseku se ni zdelo primerno, da bi bil naravnost nasvetoval, da se popolnoma opusti misel na gradenje ceste od Žireh na Rovte, ampak je v tej podobi stavil svoj nasvet, da se ta stvar sicer iz oči ne pusti, da se pa vendar ne pre naglimo. (Odsekovi predlogi obveljajo v 2. in 3. branji. — Die Ausschlußanträge werden in 2. und 3. Lesung angenommen.)

b) O prošnji občine Ježica gledé uravnanja Save.

b) Über die Petition der Gemeinde Ježica in Betreff der Saveregulirung.

Poročevalec dr. Samec:

Gospodarskemu odseku izročena je bila prošnja županstva v Ježici dne 20. januarija 1886. v zadevi reguliranja Save pri vaseh Stožice, Tomačevo in Jarše. V tej prošnji pravi županstvo, da se je letošnje jesen Sava pri Črnuškem mostu proti Šmartnem napravila druga struga, zato je so bili primorani, si drugo pot iskati čez Črnuški most, da pridejo na svoja zemljišča na levi strani Save in da potrebujejo do svojih zemljišč zdaj blizo 2 uri, kamor so popred prišli v 1/4 uri.

Gospodarski odsek je sklenil, priporočati slavnemu zboru, da se ta prošnja izroči slavnemu vladi s toplim priporočilom, da blagovoli ozirati se na njo pri reguliranju Save. Zatorej se glasi nasvet gospodarskega odseka takole:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Prošnja županstva na Ježici se odstopi visoki vladi s toplim priporočilom.“

(Obvelja. — Angenommen.)

- c) O prošnji občin Brezje, Doberlevo, Čemšenik, Jesenovo, da bi se cesta Trojan-Čemšenik uvrstila med okrajne ceste.
- e) Über die Petition der Gemeinden Brezje, Doberlevo, Čemšenik, Jesenovo um Erklärung der Straße Trojan-Čemšenik als Bezirksstraße.

Poročevalec dr. Samec:

Prošnja srenj Brezje, Doberlevo, Čemšenik, Jesenovo, in okolice za pomoč gledé ceste od Trojan proti Čemšeniku se je izročila gospodarskemu odseku v pretres in poročanje. V tej prošnji je navedeno, da se je cesta iz Trojan skozi Čemšenik do občine Režiše po sklepu deželnega zbora dné 28. septembra 1882 izbrisala iz vrste okrajnih cest in prepustila zopet občinam v popravljaje. Takrat je namreč visoki deželni zbor vsled večkrat ponavljane prošnje občine Št. Ožbaldske sklenil, da se ta cesta, ki pelje iz Trojan ob znožji Šent Gothardske gore in drži potem čez Šent Gothard po brežini nad vasjo Doberlevo v Čemšenik, od tukaj naprej med poljem in gozdi, kjer neha v gozdu nad Režišami, izbriše iz vrste okrajnih cest in prepusti v popravo srenjam. V prošnji navajajo prosilci, da so prisiljeni zdaj, ko se je ona cesta opustila, na Zagorski cesti delati, katera je pol dne oddaljena od njihovih prebivališč, in da morajo tako majhne kose popravljati, da se skoraj ne spleča, več ur hodá delati, da pridejo na to cesto.

Gospodarski odsek se je naslanjal pri tej prošnji na utemeljitev od l. 1882. stenografičnega zapisnika, stran 103. Tačas je gosp. poročevalec Deschmann to stvar natanko razložil, in je bilo brez ugovora sklenjeno, da se ta cesta izbriše iz vrste okrajnih cest.

Prosilci sami pravijo, da je ta cesta, za katero ravno gre, bila s precej velikimi stroški narejena, da je zdaj v slabem stanu, in da se dá z majhnimi stroški in z malim trudom vzdrževati, in da se te ceste skozi 10 let nobena roka ni pritaknila. Toraj je pač vse eno, ali je občinska cesta ali pa kantonska. Zarad tega je gospodarski odsek sklenil nasvetovati, da se uvrstenje te ceste med okrajne ceste odbije. Prosilci stavljajo tudi še neko drugo prošnjo, da bi se namreč ta cesta izpeljala še proti Zagorji, kakor je bilo začetkom namenjeno. Če se pa nič ne spremeni gledé kategoriziranja te ceste, odpade tudi potreba, na tako prošnjo ozirati se. Imenovane občine stavijo tudi še druge želje, namreč gledé natančnega nadzorovanja oddanih stavb po cestnem odboru.

Z ozirom na te želje, je gospodarski odsek sklenil, da se prošnja o tej zadevi izroči deželnemu odboru. Torej se glasi nasvet gospodarskega odseka:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Prošnja srenj Brezje, Doberlevo, Čemšenik, Jesenovo, da se občinska cesta iz Trojan na Čemšenik uvrsti med okrajne

ceste, se odbije; z ozirom na druge želje naj se izroči deželnemu odboru v rešitev.“

(Obvelja. — Angenommen.)

- d) O prošnji občine Podrečje za oproščenje izkidavanja snega na državni cesti.
- d) Über die Petition der Gemeinde Podrečje um Befreiung von der Verpflichtung der Schneeschauflung auf der Reichsstraße.

Poročevalec dr. Samec:

Občina Podrečje prosi, da bi bila odvezana dolžnosti od državne ceste sneg kidati. Občina utemeljuje prošnjo s sledečim: Do l. 1863. so stale hiše v tej občini, oziroma v vasi Vir tako ob cesti, da je sneg iz streh zdrčeval na državno cesto. Tačas je bilo neobhodno potrebno, da se je tem hišam ukazalo, da je sneg, ki je iz hiš padal na cesto, iz ceste spravljati. Leta 1863. je vsa vas Vir pogorela, posestniki so bili prisiljeni svoja po požaru ostala zidovja do temelja podreti, nove hiše pa odmakniti tako daleč od ceste, namreč 2 sežnja, da ni bilo več mogoče, da bi sneg na cesto padal. Prosili so že vlado, da bi se odvzela naloga, sneg spravljati iz državne ceste. Zdaj se je obrnila občina Podrečje, pod katero spada vas Vir, tudi do slavnega deželnega zbora in do visoke vlade, da bi se odvezala imenovane dolžnosti.

Gospodarski odsek stavi v tej zadevi sledeči nasvet:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Prošnja občine Podrečje se odstopi visoki vladi v dobrohotno uvaževanje.“

(Obvelja. — Angenommen.)

- e) O §. 6. letnega poročila „občila,“ stran 66 — 100, 102 — 105.
- e) Über §. 6 des Rechnungsbereiches „Communicationsmittel“, pag. 66 — 100, 102 bis 105.

Poročevalec dr. Samec:

Poročevaje o §. 6. poročila dež. odbora o komunikacijah se bodem oziral samo na tiste marg. številke, pri katerih je kaj posebnega omenjati; za stran drugih številok pa bodem stavil nasvet, da se vzemó na znanje.

Pri marg. št. 5. je opomniti, da je ta cesta zdaj dodelana razun nekaj malenkostij, da pa je treba pokriti še primankljaj v znesku 4000 gld.

Gospodarski odsek je bil mnenja, da se bode tudi pri pokritji tega zneska ravnati po tisti razmeri, po kateri se je ravnalo pri zgradenji te ceste kot nove, za katero je dala držva 10.000 gld., dežela 7000 gld. in cestni okraj 3000 gld. Torej bi kazalo, da se za stran pokritja omenjenih 4000 gld. ravna po tistem razmerji. Zarad tega stavi gospodarski odsek predlog:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Deželni odbor se pooblasti, da plača iz deželnega zaklada od primanjkljaja za dovršenje Kopačniške ceste v znesku 4000 gl., 1400 gl., to je toliko, kar spada na deželo po isti razmeri, v katerej je dosle doprinašala za gradnjo te ceste.“

Poslanec Detela:

Jaz bodem nasvetoval dostavek, naj deželni zaklad dá teh 1400 gld. v slučaju, če prevzame slavna vlada primanjkljaj v znesku 2000 gld., cestni odbor Loški pa 600 gld.; kajti če plačamo mi sami teh 1400 gld., ne bode s tem dodelana ta cesta. Torej je treba skrbeti, da bo tudi ostanek stroškov pokrit. Nasvetujem tedaj, da se predlogu gospodarskega odseka dostavijo besede: „in sicer v tem slučaju, ako prevzame država 2000 gld. in cestni okraj Loški 600 gld.“

(Se podpira. — Wird unterstützt.)

Poročevalec dr. Samec:

Jaz se v imenu gospodarkega odseka strinjam s pristavkom g. poslanca Detele, in nimam nič proti temu, da se kot dodatek k nasvetu gospodarskega odseka pridene še to.

(Predlog odsekov z dodatkom gosp. poslanca Detele se sprejme. — Der Außerordnungsantrag mit dem Zusatz des Herrn Abgeordneten Detela wird angenommen.)

Poročevalec dr. Samec:

Kar se tiče *margin. št. 7.* zadevajoče most čez Kolpo pri Brodu in pobiranja mostarine, je omeniti, da je zadnji čas posebno poročilo došlo od strani deželnega odbora.

Z ozirom na gradenje te ceste je treba, da slavna zbornica potrdi to, da se prvič preložitve ceste med Kočevjem in Brodom nekoliko predružači, kakor je s prva namenjena bila, in drugič, da se gradenje te ceste omeji na en kos Morava-Briga, in da se potem do Kaptola napravljena nova cesta podaljša do Briga in od tod do Križa pri Banjaloki. Drugi kos pa, ki bi vezal dolino Kolpe s Faro, pa naj se odloži, ker je morebiti upati, da dobimo Kočevsko železnico, in v tem slučaju bi denar bil po nepotrebnem izdan. Tukaj se od strani gospodarskega odseka pač ni stavil poseben nasvet; ampak nasvetuje se samo to, da se vzame poročilo dež. odbora na znanje v tem smislu, kakor sem se ga predlagati usojal.

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec dr. Samec:

Pri *margin. št. 34.* mi je omeniti, da je cestni odbor Črnomaljski vsled zahtevanja deželnega odbora predložil načrt za cesto med Brezovico skozi Čeplje proti Poljanami. Imenovana cesta bi veljala 7051 gld. 80 kr., za drugo cesto od Predgrada proti Dolu bi treba bilo 2186 gld. 50 kr. Cestni odbor prosi, da zamore to cesto dovršiti, deželne podpore 5000 gld. Cestni odbor trdi, da nima za letos, in tudi naprej ne bode imel take svote na razpolaganje, da bi zamogel omenjeno cesto dovršiti. Od strani deželnega

odbora se pa tudi konstatira, da je za zdaj kredit, dovoljen za cestne podpore, že absorbiran, in tudi letos ni mogel priložiti, da bi se bila za zdaj ustavila posebna svota kot nagrada za izdelovanje imenovane ceste. Zaradi tega je naravno, da v imenu gospodarskega odseka samo prosim, da se točka 34. s dostavljenimi opombami na znanje vzame. Sicer pa gospodarski odsek nasvetuje:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Deželnemu odboru se naroča, da pospešuje dovršenje okrajne ceste Kaptol-Briga.

Poslanec Dev:

Slavni zbor! Tista cesta je za promet iz Kočevskega v Poljane jako potrebna. Zdaj je cestna zveza med Brezovico čez Videm v Dol in druge vasi Poljanske doline po jako strmem klancu; napravila bi se naravnost iz Brezovice, čez Čeplje, Zagojzdec v Predgrad ali Staritrg, kjer dohajajo iz vseh krajev ljudje; nekateri prevažajo žito na mline pri Kolpi, drugi les na Hrvatsko i. t. d. Važnost te ceste je očitna; prosim tedaj slavni zbor za podporo, vsaj par tisoč goldinarjev, da bi se letos ta cesta začela delati. Proračun strošev zgradenja od 7000 gld. je veliko previsok, in mislim, da se bode to tudi z manjšim zneskom doseglo zavolj tega že, ker se je veliko udeležencev zavezalo, da bodo svoja zemljišča v to svrhu zaman (zastonj) odstopili, in ker so tudi župani obljubili, da bodo vsaj nekatera cestna dela brezplačno prevzeli. Torej nasvetujem:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Da se za zgradbo ceste med Brezovico in Poljanami določi 2000 gl.“

(Se podpira. — Wird unterstützt.)

Abgeordneter Faber:

Höher Landtag! Der Herr Vorredner hat bereits die dringende Nothwendigkeit dieser Straßenverbindung betont, und ich hätte in dieser Beziehung nur noch Eines hinzuzufügen, daß der Verkehr ein großer ist, die gegenwärtige Straße aber an 3 längeren Strecken ein Gefäll von über 20 % hat, so daß der Verkehr von halbwegs beladenen Frachtwägen unmöglich erscheint. Da jeder Regenguß die Straße total zu Grunde richtet, so daß der nackte Felsen oft am Tage liegt, und eine andere Straße einem dringenden Bedürfnisse entsprechen würde, so möchte ich bitten, daß, wenn noch ein Credit nothwendig wäre, derselbe in so ausgiebigem Maße bewilligt werde, daß die Herstellung der Verbindung wenigstens in einem Jahre erfolgen könnte.

Poročevalec dr. Samec:

Jaz nimam v tem obziru nobenega navoda od gospodarskega odseka, kako bi postopal proti nasvetoma gosp. poslancev Dev in Faber; ampak držal se bodem samo vodila, katerega sem dobil pred današnjo sejo od deželnega odbora, namreč da se je popolnjenje predloženega načrta večkrat urgiralo, in omenjam, da so še le pred kratkim došli dotični načrti, in da deželni odbor že zdaj nobenega doneska ne more dovoliti, ker faktično nima več na razpolaganje denarnih sredstev. Torej menim, za danes ni ta nasvet na pravem mestu, in na vsak način bi se moral ta nasvet

izročiti finančnemu odseku v posvetovanje. Ta bi pa tudi ne nasvetoval nobene podpore, ker bi mu to ne bilo mogoče. (Dev: dajte vsaj polovico!) Jaz torej predlagam, da se ta stvar na znanje vzame, kot poročevalec pa se s tem predlogom ne morem strinjati. Naj se vsi posestniki obrnejo do deželnega odbora, da jim dovoli kako podporo; danes pa deželni zbor nima priložnosti, da bi mogel kaj takega skleniti.

Poslanec Detela:

Opomnil bi le, da sedaj ni na mestu tak nasvet, ker se ni v finančnem odseku oziralo na to podporo. Deželnemu odboru dovoljeni kredit za cestne potrebe v znesku 22.000 gld. je tako rekoč že naprej za gotove stroške leta 1886. določen. Torej če bi se ta nasvet sprejeli, bi se moral na vsak način ta kredit za cestne namene za 2000 gld. zvečšati. Če se privoli teh 2000 gld. podpore, ne da bi se kredit za cestne zgradbe povečal, potem pride deželni odbor v največjo zadrego, ker nima dovolj denarja za ceste na razpolaganje. Torej mislim, da tu ni na mestu, da bi zdaj pri tej priliki tako znatno svoto dovolili, posebno ker je iz poročila razvidno, da se bode to delo še le v prihodnjem letu zvršilo. V finančnem odseku se tudi nismo mogli o tem posvetovati, ker ni nobeden enakega nasveta stavil. Gotovo pa bode deželni zbor prihodnje leto izdatno podporo dovolil. Kakor jaz razmere poznam, mislim, da bi za letos nič pomagano ne bilo, če dovolimo teh 2000 gld., ker Černomaljski okraj ni skrbel za večjo priklado, katera bo v ta namen potrebna.

Deželni glavar:

Prosim gospode, kateri pritrde predlogu gosp. poslanca Dev-a, naj blagovolijo se vzdigniti.

(Se odkloni. — Wird abgelehnt.)

Zdaj prosim gospode, kateri gospodarskega odseka nasvetu pritrde, naj blagovolijo se vzdigniti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec dr. Samec:

Pri marg. št. 45. je omenjeno, da slavna vlada na sklep naše zbornice dne 9. oktobra 1884. gledé podpore iz državnega zaklada ni dala nobenega odgovora, da torej ni uslišala prošnje slavne zbornice za podporo v popravo ceste Rakek, Bloškapolica, Žlebič, Ribnica oziroma Babnopolje. Gospodarski odsek je bil tega mnenja, da bi se ta prošnja ponovila, in stavi vsled tega sledeči nasvet:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Visoka vlada se vnovič naprosi za denarno pomoč za popravo ceste Rakek - Bloškapolica - Žlebič - Ribnica oziroma Babnopolje“.

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec dr. Samec:

Iz marg. št. 46. ni razvidno, da je most pri Kranji čez Kokro med tem časom, ko je bilo to poročilo tiskano, se že dodelal, da je torej deželni odbor dovoljeno podporo v znesku 300 gld. deležnikom

že izplačal. Gospodarski odsek torej nasvetuje: Slavni deželni zbor naj to poročilo vzame na znanje.

(Obvelja. — Angenommen.)

Pri pregledovanji lanskega stenografičnega poročila sem našel na strani 193., da ste občini Ajdovica in Dvor prošnjo vložile za uvrstitev občinskih potov Vrbovec-Podlipa med okrajne ceste ter da se je sprejel predlog, da se ta prošnja izroči deželnemu odboru, kateremu je poročati o njej v prihodnjem zasedanju.

V letošnjem poročilu ni nobenega odgovora na to prošnjo; zato je gospodarski odsek sklenil, da bi se deželnemu odboru dal nalog, rešitev te zadeve pospešiti, in torej nasvetuje:

Slavni deželni zbor naj sklene: Deželnemu odboru naroča se vnovič, da o tej peticiji deželnemu zboru poroča v prihodnji sesiji.

Poslanec Detela:

V tej zadevi moram pojasniti, da je deželni odbor ukazal deželnemu stavbnemu uradu, da preišče okoliščine in pregleda dotično črto ter o tem poroča. Ker je naš deželni inženir tako preobložen z delom, inženirski asistent pa je imel pri zgradbi muzeja celo leto opraviti, ni bilo mogoče, že letos vsega tega poizvedeti in poročati o tem. Prihodnje leto pa bode deželni odbor stavil nasvete v tej zadevi. — (Potem obvelja odsekov predlog. — Der Ansfchußantrag wird angenommen.)

Poročevalec dr. Samec:

V marg. št. 54. se nam poroča o delovanju cestnih odborov za l. 1884. in o stroških, katere so imeli cestni okraji za vzdrževanje okrajnih cest. Iz tega vidimo, da se je izdalo l. 1884. okoli 106.650 gld. za vzdrževanje 2.060.535 kilometrov okrajnih cest, veljal je torej kilometer okrajnih cest nekaj čez 51 gld. Kolikor je meni znano, vzdržujeta okrajno cesto brez tlake, torej zgolj iz okrajno-cestnega zaklada samo okraja Vipavski in Idrijski. V prvem okraju velja vzdrževanje 1 kilometra ceste 68 gld., v drugem okroglih 100 gld. V oskrbovanji deželnega odbora stoječa cesta Grosupeljska stane 123 gld. na kilometer. Ako bi dežela prevzela vse okrajne ceste med deželne in bi vzdrževalni stroški bili toliko, ko pri Grosupeljski cesti, bi dežela doplačala 72 gld. na kilometer, torej 148.356 gld. Recimo pa, da prevzame dežela samo tretjino okrajnih cest in med temi tiste, na katerih so mitnice, bi doplačala samo 39.430 gld., ali če odštejemo dohodke od mitnic v okroglem in nizkem znesku 10.000 gld., le 29.430 gld. Če odračunamo od te svote še 10.000 gld. od vsih 20.000, ki se vsako leto dovoljujejo iz deželnega zaklada za okrajno-cestne namene, dobimo svoto okroglih 20.000 gld. Toliko bi morali davkoplačevalci več plačati v deželni zaklad in to bi bil ekvivalent za tlako na tretjini okrajnih cest, to pa le v tem slučaju, če bi res 1 km ceste veljal 123 gld. Ako pa vzamemo, da bi se morebiti sprejelo z 100 gld. za vzdrževanje 1 km okrajnih cest, kakor je to v Idrijskem okraju, bi se še ta znesek skoraj za četrtno zmanjšal.

Jaz te številke navedem, da nekoliko odpravim strah, katerega imajo nekateri gg. poslanci pred novo-

tarijo deželnih cest. Gospodarski odsek nasvetuje: Slavni deželni zbor naj ta izkaz vzame na znanje.

(Obvelja. — Angenommen.)

S tim smo pri kraji z obravnavo §. 6. letnega poročila, in ker o zadevi drugih marginalnih številk nimam nič pristaviti, stavim v imenu gospodarskega odseka sledeči nasvet:

„Slavni deželni zbor naj ostale točke §. 6. letnega poročila, namreč marg. št. 1. — 4., 6., 8. — 33., 35. — 44., 47. — 51. odobrovaje vzame na znanje.“

(Obvelja. — Angenommen.)

7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Kočevskega za odpis zneska 401 gld. 67 $\frac{1}{2}$ kr. glede vzdrževanja Turjaške ceste.

7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Bezirksstrafenausschusses Gottschee um Abschreibung des Betrages per 401 fl. 67 $\frac{1}{2}$ kr. betreffend die Erhaltung der Auerspergstraße.

8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Velikolaškega za odpis posojila 315 gld. 60 kr., ki ga dolguje deželnemu zakladu.

8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Bezirksstrafenausschusses Großlajtsch um Abschreibung eines Darlehens per 315 fl. 60 kr. aus dem Landesfonde.

9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Ribniškega za odpis dolga v znesku 372 gld. 98 $\frac{1}{2}$ kr.

9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Bezirksstrafenausschusses Reifnitz um Abschreibung einer Schuld per 372 fl. 98 $\frac{1}{2}$ kr.

Poročevalec Detela:

Slavni zbor! Čast mi je poročati v imenu finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Kočevskega, Velikolaškega in Ribniškega. Ti cestni odbori prosijo, da se jim odpišejo prvoletni doneski, katere so oni cestni odbori vsled sklepa deželnega zbora dne 6. oktobra 1882 dolžni plačati za vzdrževanje Turjaške ceste, in sicer: Veliko Laški okraj 315 gld. 60 kr., Ribniški okraj 372 gld. 98 $\frac{1}{2}$ kr. in Kočevski okraj 401 gld. 67 $\frac{1}{2}$ kr.

Finančni odsek je glede na to, da je slavni deželni zbor v letošnji 14. seji odbil peticijo zgorej ime-

novanih cestnih odborov, kateri so prosili, da bi bili za naprej oproščeni doneskov za vzdrževanje dotične proge Turjaške ceste, smatral, da bi bilo neko protislovje s tem sklepom, če bi se ta prošnja zdaj uslišala. Finančni odsek tedaj nasvetuje:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Prošnje cestnih odborov Veliko Laškega, Ribniškega in Kočevskega se ne usliši.“

Poslanec Pakiž:

Prosim besede!

Slavni zbor! Častiti gospodje poslanci! V seji dne 14. januarija 1886 — mislim v 14. seji — govoril sem po mojem slabem teoretičnem znanji v ravno tej zadevi. Žalibog pa, da nisem dosegel svojega namena, ko sem tako rekoč očital, da prečastiti gospodje udje finančnega odseka so z mrzlim zimskim srcem sodili o mojem predlogu.

Nimam sicer namena, se dalje baviti s tem, ali povedati hočem, da je moje prizadevanje ogrelo le na pol srca omenjenih gospodov poslancev, ki so bili v finančnem odseku, ogrelo jih ni tako, da bi bili uslišali prošnjo, da bi se tem okrajem dolg odpisal. Kar sem ravno zdaj slišal iz ust gospoda poročevalca Detela o teh prošnjah, po tem so uničeni Kočevski, Ribniški in Velikolaški okraj. Omeniti moram, da dolžnost bila je finančnega odseka, ozirati se na vse strani in potem sklepati. Tako n. pr. plačuje Kranjsko-gorski okraj za ceste le 10% priklado; ti okraj pa, katerim se hoče prošnja odbiti, plačujejo v isti namen 20 do 30% priklado in razun tega še priklade za svoje druge potrebe.

Včeraj smo ravno na dnevnem redu imeli postavo za Kranjsko-gorski okraj, da bi se poškodovanim dovolila podpora iz deželne blagajnice v znesku 18.000 gld. Danes smo tudi še neko drugo točko dnevnega reda zadevajočo okraj Kranjsko-gorski obravnavali, in ko je gospod deželni glavar dal predlog na glasovanje in izrekel, naj se tisti gospodje, kateri so za predlog, da se dá iz deželne blagajnice 18.000 gld. kot predplača ali posojilo vzdignejo, sem jaz iz ljubezni glasoval za ta predlog in nisem mogel obsejati; kajti mislil sem si, da bodo gospodje, kateri so v finančnem odseku sedeli, ravno tako razsodili o prošnjah Kočevskega, Ribniškega in Veliko Laškega okraja, kateri so v hudi sili. Torej slavni zbor, jaz se predrzmem staviti sledeči predlog, pričakovaje, da bode enoglasno sprejet in sicer:

„Slavni deželni zbor naj sklene: Prošnje okrajnih cestnih odborov Kočevje, Ribnica in Velikolašče za odpis v prošnjah navedenih dolgov se uslišijo.“
(Se podpira. — Wird unterstützt.)

Abgeordneter Faber:

Hoher Landtag! Der Herr Vorredner Abgeordneter Pakiž hat schon genügend die Gründe hervorgehoben, welche dafür sprechen, daß die diesen drei Bezirksstrafenausschüssen erteilten Vorschüsse abgeschrieben werden möchten. Wer unsere Bezirksstraßen kennt, der weiß, was für Arbeiten wir haben, um halbwegs mit der Rivestierung unserer Straßen fertig zu werden. Es ist unglaublich, wie steil und zwar auf weiten Strecken oft die Anlagen sind. Alle drei Bezirke haben sich an den

Landesausschuß mit der Bitte gewendet um Abschreibung der kleinen vorschußweise erteilten Beträge. Wenn wir diese Unterstützung nicht dringend notwendig hätten, so wären wir ja gerne bereit, diese Schulden zu zahlen. Ich möchte daher den Antrag des Herrn Abgeordneten Pakiž wärmstens unterstützen und das hohe Haus bitten, demselben zuzustimmen.

Poslanec vit. dr. Bleiweis:

Ko bi se ta predlog sprejel, bi se odpisala podpora le tem trem okrajem. Ker pa je za vzdržavanje te ceste tudi ljubljanska okolica deželno podporo dobila, ona pa v tem predlogu ni našeta, toraj vprašam, ali ne bi se odpisala tudi ona svota, katera spada na okraj ljubljanske okolice.

Poročevalec Detela:

Najpred moram gosp. vit. dr. Bleiweisu odgovoriti, da okrajno-cestni odbor ljubljanski ni prosil, da bi se donesek za Turjaško cesto odpisal, in da je tudi prvo letno svoto že plačal. Primerjati se pa tudi ne sme cestni odbor ljubljanski s cestnim odborom Ribniškim, Kočevskim in Veliko Laškim, kajti skoraj vsa proga Turjaške ceste leži ravno v cestnem okraju ljubljanskem, in če bi bila ta cesta uvrstena med okrajne ceste, bi jo moral ljubljanski okrajno-cestni odbor sam vzdrževati.

Gledé predloga gosp. poslanca Pakiža, moram pač vzdržavati nasvet finančnega odseka; kar se pa moje osebe tiče, pripoznavam, da so pritožbe opravilene. Kajti ti cestni okraji so preobloženi z cestnimi bremenmi, in ker gre tukaj za primerno malo svoto, mislim gledé na navedene razloge gosp. poslanca Pakiža, da bode slavni deželni zbor milostljivo sodil o tej zadevi.

Deželni glavar:

Glasovali bodemo najpred o nasprotnem nasvetu g. poslanca Pakiža in, ako se ta odkloni, o nasvetu finančnega odseku. Prosim gospode, kateri pritrde nasvetu g. poslanca Pakiža, naj izvolijo se vzdigniti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Toraj odpade glasovanje o finančnega odseka nasvetu.

13. Priloga 87. — Finančnega odseka poročilo o dovoljenji izvanrednega kredita v ta namen, da se popravijo jeseni l. 1885. v okraju Kranjskogorskem po vremenskih nezgodah na javnem imetji napravljene poškodbe (k prilogi 74.).

13. Beilage 87. — Finanzausschußbericht betreffend die Bewilligung eines außerordentlichen Credites zur Sanirung der im Herbst 1885 im Bezirke Kronau durch elementare Gewalten am öffentlichen Gute verursachten Schäden (zur Beilage 74.).

Poročevalec dr. Poklukar.

Že dopoldne, ko sem imel priliko, poročati o dveh prošnjah Kranjskogorskega okraja, sem opozarjal na prilogo št. 87. finančnega odseka, iz katere je razvidno, da znaša kredit za izredne vodne stavbe deloma za preteklo, deloma za tekoče leto za Kranjskogorski okraj 20.900 gld. Ker je pričakovati, da se bode nekoliko prihranilo, in da bode deželna vlada se prizadevala, nekaj podpore dobiti iz državnega zaklada, bi tedaj zadostovalo 18.000 gld. v pokritje izrednih potrebščin okraja Kranjskogorskega, nastalih vsled povodnji minule jeseni. Iz druge priloge je razvideti, koliko znaša škoda pri okrajnih cestah tega okraja in koliko je odpisati dolga. Ta svota dovoljene podpore znaša namreč 2900 gld. Lansko leto je deželni odbor temu dodal še 1000 gld. iz onih 20.000 gld., katere je imel na razpolaganje. Tedaj znaša ta podpora za zgradbo cest 3900 gld. okrogle svote. To je podpora, katera za deva okrajne ceste. Kar pa za deva stroške za gradbo potoka Trebiža, znaša vsa potrebščina 16.000 gld. Polovico prevzame, kakor je že sklenjeno, dežela, drugo pa država. Gledé tega je tedaj sklenil finančni odsek, staviti slavnemu zboru sledeče predloge (bere — ließt):

Slavni deželni zbor naj sklene:

1.) Deželnemu odboru dovoljuje se za leto 1886. iz deželnega zaklada izreden kredit 18.000 gld. (osem najst tisuč goldinarjev) v pokritje izrednih potrebščin okraja Kranjskogora, nastalih vsled povodenj minule jeseni, in to v namen, da se

a) predplačiloma pokrije potrebščina za popravljene okrajne ceste tega okraja v okrogli svoti 7500 goldinarjev,

b) izplača občini Dovje ostala polovica podpore 300 goldinarjev,

c) izplača podpora občini Jesenice 1200 goldinarjev,

d) izplača polovica stroškov za brambo vasi Kranjskogora pri zagradbi potoka Pišenca — proračunanih na 3900 goldinarjev, in pa

e) v pokritje na Kranjsko deželo spadajoče polovice za zagradbo potoka Trebiža proračunanih stroškov — v svoti 8000 goldinarjev.

2.) Visoki vladi izreka se zahvala za to, ker je po nesreči, ki je minulo jesen zadela našo deželo, tako radovoljno prihitela na pomoč s svojimi tehničnimi organi in z zagotovilom izdatne državne podpore. Visoka vlada se ob enem naprosi, da v prihodnje nakloni naši deželi svojo krepko podporo pri brambi zoper silovite vode, pred vsem pri zagradbi onih gorskih potokov, kateri so deželi že prizadeli škodo, takoj pa tudi onih, po katerih preti deželi enaka škoda.

3.) Visoka vlada se dalje naprosi, da blagovoli na državni melioracijski zaklad prevzeti polovico onih stroškov, katere je gozdno-tehnični oddelek c. k. poljedeljskega ministerstva v brambo vasi Kranjskogora za zgradbe potoka Pišenca proračunal na 3900 goldinarjev.

4.) Deželnemu odboru se nalaga, da po svojem vodo-tehničnem organu kolikor mogoče podpira prizadete okraje, občine, vasi in posestnike naše dežele pri napravi bramb zoper pretečo škodo vodá.

(Vsi predlogi obveljajo v 2. in 3. branji. — Alle Anträge werden in 2. und 3. Lesung angenommen.)

**16. Priloga 85. — Poročilo gospodar-
skega odseka o premembi zakona
gledé obdelovanja močvirja** (k pri-
logi 69.).

**16. Beilage 85. — Bericht des volkswirth-
schaftlichen Ausschusses betreffend die Ab-
änderung des Morastculturgegesetzes** (zur
Beilage 69.).

Poročevalec dr. Poklukar :

Po sklepu slavnega zbora lanskega leta se je predložil slavnemu zboru načrt zakona o premembi obdelovanja močvirja. Ta načrt ustreza večinoma onim sklepom, kateri so bili izraženi lansko leto po slavni zbornici gledé te postave. Gledé ene točke, da se popravi napaka v prilogi I. v zdaj veljavni postavi gledé močvirskega ozemlja, se ni ustreglo naravnost, ker deželni odbor ni imel potrebnih zanesljivih podatkov, da bi bilo mogoče, ozemlje natanko popisati po onih načelih, kakor so bili sprejeti. Na mestu tega pa je predlog deželnega odbora, naj se ta priloga, oziroma ta dodatek k močvirski postavi odpravi, in da se v prihodnje močvirsko ozemlje ne določeva potom zakonodajstva, temveč potom naredbe. V vseh drugih točkah ustrezajo predlogi deželnega odbora sklepom slav. deželnega zbora. In sicer omenjam prvega predloga, da je pomnožiti vpliv deželnega odbora pri močvirskem odboru s tem, da se po novem načrtu število odbornikov, katere dežela po svojem odboru imenuje, pomnoži od 1 na 3 ude in da se pomnoži število močvirskih odbornikov sploh od 15 na 17 tako, da ima v prihodnje deželni odbor imenovati v ta močvirski odbor 3 ude, mestni odbor ljubljanski 2 uda, ostalih 12 udov pa naj bi volile skupine močvirskih posestnikov, kakoršno so tudi gospodje želeli v svojem lanskem sklepu. Število volilnih skupin, katerih je bilo dosedaj samo 5, pomnožilo se je na 9 in sicer tako, da večinoma vsaka občina sama izvoli svojega ali 2 zastopnika in da se bode volilo tam, kjer je središče sedanje politične občine. Nadalje izreklo se je, da se pospešuje delovanje močvirskega odbora s tem, da se olajša oziroma pospešuje sklepčnost pri zborovanji. V ta namen predlaga deželni odbor, naj ima deželni odbor v prihodnje pravico, one odbornike, kateri ali ne pridejo k naznanjenim sejам ali pa, ki so prišli v zbor in tega zapusté pred končanim posvetovanjem, ter tako storé odbor nesklepčen, kaznovati na denarjih do 100 gld.

Nadalje predlaga deželni odbor še drugo premembo, katera je pomenljiva za delovanje močvirskega odbora in to predlaga vsled želje močvirskega odbora samega. Dohodki močvirskega odbora so pičlo odmerjeni in od tod je prišlo, da se sklep, najeti tehnično moč, katera bi preskrbovala delo v pisarni in na močvirji, ako ravno sklenjen že pred več leti, še sedaj ni izvršil v veliko škodo delovanja. Uzrok pa, da je odbor ostal brez vsake uradniške moči, pa je iskati v tem, ker ni imel odbor denarja in je moral štediti. Zdaj pa je izrekel močvirski odbor željo, naj bi smel razpolagati z letnimi obrestmi onega močvirskega zaklada, ki je preostal iz prejšnjih časov.

Kakor znano, znaša ta zaklad okoli 79.000 gld., tedaj se zna reči, da znašajo letne obresti 4000 gld., in deželni odbor je v svojem predlogu pritrdil načeloma tej želji močvirskega odbora, toda odvisno je storil to od tega, da deželnemu odboru izkaže potrebo svojo, kako je porabiti letne obresti. In tu je izrečeno, da jih je rabiti za trebljenje glavnih otkov, kateri so v posebnem izkazu sedanjega zakona.

Gospodarski odsek je vse premembe v obče pretresaval in je večinoma pritrdil deželnemu odboru. Le neka formalna prememba se je sklenila, katera zadeva ravno ozemlje močvirja. Predlog, kakor je bil predložen od strani deželnega odbora, je izraževal to premembo v posebnem članu. Ker pa se je pokazalo, da je s tem predlogom spremenjen tudi drugi odstavek §. 2. sedanjega zakona dne 23. avgusta 1877, se je formalno to spremenilo tako, da je ta sprememba tudi uverstena k temu paragrafu in se predlaga kot člen I., ker spada k prvi premembi, katera je skleniti.

Tudi k §. 2. se je sklenilo v posebni resoluciji ustreči onemu načelu, kateremu so pritrdili tehnik, kateri so imeli opraviti z močvirjem, da se načeloma izreče, najbode pri sestavljanji prihodnjega ozemlja močvirskega redoma najvišja nadmorska višina 303 metrov normativ, do katere najvišje višine segati sme parcela močvirskega ozemlja. Vsa zemljišča na periferiji močvirskega ozemlja pa, ki so višja od 303 m nad morjem, bi se smela le tedaj prevzeti v močvirsko ozemlje, kedar to želé posestniki sami.

Kar se tiče te višine same ob sebi, je znano, da kolodvor južne železnice ima 300 m višine in da od kolodvora proti močvirju železniški vozovi sami tečejo, ker je svet tam nižji kakor 300 m, tako da s tem, ako 3 m višje sežemo, dobimo višino, katera je pritegniti na periferiji v močvirsko ozemlje, ne pa s tem, da bi siloma prevzeli tudi take posestnike, kateri bi nič ne imeli koristi od osuševanja.

Dalje mi je še in to vsled pooblastila, katero mi je izrecno dal gospodarski odsek, nekaj stilističnih popravkov naznaniti slavnemu zboru v tiskani prilogi 85., in sicer :

V 3. nasvetu gospodarskega odseka izbrisati je zadnje besede „(sledí popravljen načrt zakona v ./.)“

K načrtanem zakonu :

V vvodnem stavku slovenskega teksta, v zadnji vrsti po letni številki „1877“ vrniti je „dež. zak. št. 14.“

V vvodnem stavku nemškega teksta, v zadnji vrsti, po letni številki „1877“ vrniti je „Z. G. Bl. Nr. 14“.

V členu I. slovenskega teksta :

V 1. odstavku, v 2. vrsti, po letni številki „1877“ vrniti je „dež. zak. št. 14.“

2. odstavek izbrisati je ves in slove na novo :

„Poprava priloge I. postave za obdelovanje močvirja z izkazom parcel, katere spadajo v močvirsko ozemlje, vršiti se mora po zaslišanji deželnega odbora potom ukaza c. kr. političnega deželnega oblastva s pridržkom postave instancne poti, ter se po razglasu popravljenega izkaza parcel po c. kr. političnem deželnem oblastvu razveljavi dosedaj veljavni izkaz parcel.“

V 3. odstavku izbrisati je zadnji besedi „zakaznim potom“, namestu njih vriniti je besede „po ukazu c. kr. političnega deželnega oblastva“.

V členu I. nemškega teksta:

V 1. odstavku, v 2. vrsti, po letni številki „1877“ vriniti je „L. G. Bl. Nr. 14“.

2. odstavek izbrisati je ves in slove na novo:

„Die Richtigstellung des im Anhang I des Morastculturgebietes enthaltenen Ausweises der Parzellen, welche in das Morastgebiet fallen, hat nach Einvernehmung des Landesauschusses durch Verordnung der k. k. politischen Landesbehörde, vorbehaltlich des gesetzlichen Instanzenzuges, zu geschehen, und tritt nach Verlautbarung des richtiggestellten Parzellen-Verzeichnisses durch die k. k. politische Landesbehörde der bisher geltende Parzellen-Ausweis außer Kraft.“

V 3. odstavku izbrisati je zadnje besede: „vorhergegangenen Einverständnisse mit dem Landesauschusse in Verordnungswege vorgenommen werden“, namestu njih vriniti je besede: „Einvernehmung des Landesauschusses durch Verordnung der k. k. politischen Landesbehörde vorgenommen werden“.

V členu II. slovenskega teksta:

V 2. odstavku pričenši „§. 4. Glavni“ izbrisati je v 3. vrsti beseda „on“.

V 4. odstavku pričenši „Koj po“, v 2. vrsti, je beseda „Razen“ premeniti v „Razven“, in izbrisati je beseda „od“. Vrh tega je ta 4. odstavek deliti tako, da bode zdaj z besedo „Razven“ pričenši se drugi stavek, veljal za posebni odstavek in sicer kot 5. odstavek.

V poprejšnem petem, zdaj šestem odstavku pričenši „§. 5. Volitev“, v 2. vrsti je beseda „goditi“ premeniti v „vršiti“.

V poprejšnem šestem, zdaj sedmem odstavku, v točki 5., druga vrsta, je beseda „enega“ premeniti v „dva“.

V členu II. nemškega teksta:

4. odstavek pričenši z besedo „Unmittelbar“ deliti je tako, da bode z besedo „Außerdem“ pričenši se drugi stavek veljal za posebni odstavek in sicer kot 5. odstavek.

V poprejšnem šestem, zdaj sedmem odstavku, v točki 5., druga vrsta, je besedi „ein Mitglied“ premeniti v „zwei Mitglieder“.

V členu III. slovenskega teksta, v 5. vrsti, izbrisati je besede „jih ni bilo“, namestu njih pa vriniti besedi „niso prišli“, dalje je v 5. oziroma 6. vrsti beseda „zapusté“ premeniti v „ostavijo“.

V členu III. nemškega teksta, v 4. vrsti je beseda „zu“ premeniti v „bei“.

V členu IV. slovenskega teksta, v 8. vrsti izbrisati je besedi „deželne vlade“, namestu njih pa je vriniti besede „političnega deželnega oblastva“.

V členu IV. nemškega teksta, v 8. vrsti izbrisati je beseda „Landesregierung“, namestu nje pa vriniti besedi „politischen Landesbehörde“.

V členu V. nemškega teksta je prva beseda „Daß“ premeniti v „Dies“.

Gospodarskega odseka navseti se glase tako-le:

1. Slavni deželni zbor naj pritrdi sledečemu postavnemu načrtu.

Der hohe Landtag wolle dem nachfolgenden Gesetzentwurf seine Zustimmung ertheilen.

2. Deželnemu odboru se naroča, izposlovati Najvišje potrjenje tega postavnega načrta.

Der Landesauschuß wird beauftragt, die Allerhöchste Sanction desselben zu erwirken.

3. Pri sestavljanji močvirskega ozemlja naj vija vodilo, da se na okrožji njegovem smejo privzeti, oziroma pustiti pri močvirskem ozemlju zemljišča z višjo nadmorsko višino kot 303 metre samo tedaj, ako to izrekoma želé dotični lastniki.

Deželni glavar:

Otvorim generalno debato. (Po prestanku. — Nach einer Pause.)

Ker se nihče ne oglasi, preidemo v specialno debato.

Poročevalec dr. Poklukar:

(Bere člen I. načrtanega zakona iz priloge 85.; — fiesť Artikel I des Gesetzentwurfes aus der Lage 85).

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec dr. Poklukar:

(Bere člen II., — fiesť Artikel II).

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec dr. Poklukar:

(Bere člen III., — fiesť Artikel III).

Deželni glavar:

Za besedo oglasil se je gosp. poslanec Hren.

Poslanec Hren:

V 3. članu, zdi se mi, da je treba tudi povedati, v kojoj svrhu je porabiti kazen. Zakon tukaj izreka globo 100 gld. V kojoj blagajnico jo je plačati? Mislim, da se to samo ob sebi razume z ozirom na §. 34. zdaj veljavne postave, da je ta kazen vplačevati v kulturni zaklad.

Drugič se mi zdi preostro, da bi vse tiste, kateri so prezkodaj ostavili sejo in storili zbor nesklepen, zadela enaka globa, ker mislim, da samo eden stori skupščino nesklepčno, tisti namreč, kateri zadnji odide. Zakaj, če na pr. od 3 udov eden prvi odide, je še zmirom zadosti odbornikov navzočih in ostanejo še zmirom sklepeni. Potem odide še drugi in tako še tretji in le ta, zadnji, stori zbor nesklepen in le ta je kaznovati. Torej stavim predlog, naj se besede: „v obeh slučajih“ izpusté, ter na mesto njih postavi: „ravno tako, kateri prezkodaj zapusté sejo, ter s tem storé skupščino nesklepčno, kaznovati na denarjih do 100 gld. na korist zaklada za obdelovanje močvirja.“ (Se podpira. — Wird unterstützt.)

Poslanec Klun :

Prosim besede! Slavni zbor! Moj namen ni bil, pri tej postavi kaj govoriti, vendar pa moram poudarjati, da je bil namen gospodarskega odseka pri tej določbi hvalevreden. On je hotel, da bi močvirski odsek ne zanemarjal svojega dela; ali meni se dozdeva, da bomo s to določbo ravno nasprotno dosegli, kar nameravamo. Če bode tisti, kateri ne more prihajati k sejami, naznanil vzroke in se vendar kaznoval z glôbo 100 gld., ker se njegovi vzroki ne bodo priznali, bomo prišli do tega, da nobeden veljavni mož ne bo več hotel voljen biti v močvirski odbor, ker se bo vsakteri te globe bal, in da bo sploh jako težavno primernih zastopnikov dobiti za ta odsek, zlasti ako bode hotel deželni odbor ostro rabiti to določbo.

Ako pa deželni odbor te kazni ne bode izvrševal, ostala bo ta določba samo na papirji in potem je pač vse eno, ali se v postavo sploh sprejme, ali pa čisto izpusti. Stavim toraj predlog, da se celi ta stavek iz načrta izpusti.

Abgeordneter Deschmann :

Ich bitte ums Wort! Es ist diese Bestimmung aus dem Grunde in den Gesetzentwurf aufgenommen worden, weil im Vorjahre bei den Verhandlungen über die Reformbedürftigkeit des Morastculturgegesetzes auch erwähnt wurde, daß es erwünscht wäre, auch bezüglich der Beschlußfähigkeit des Morastculturausschusses genauere Bestimmungen im Gesetze festzustellen. Es haben sich nämlich bei den Sitzungen des Morastculturausschusses wiederholt Fälle ereignet, daß derselbe beschlußunfähig geworden ist und zwar nicht etwa, weil der eine sich zufällig entfernt hat, sondern weil mancher wirklich mit der Absicht, den Ausschuss beschlußunfähig zu machen, mit einigen Anhängern die Sitzung verlassen hat, so daß der Ausschuss nicht mehr weitere Beschlüsse zu fassen in der Lage war. Nun bitte ich aber zu bedenken, daß die Abhaltung der Sitzungen des Morastculturausschusses mit Kosten verbunden ist; so z. B. machen die Reisekosten immerhin einen Betrag aus, welchen der betreffende Fond zu tragen hat. Durch diese Bestimmung nun soll diesem Vorgehen eine Schranke gesetzt werden. Übrigens hat dieselbe eine gewisse Analogie mit dem §. 42 der Gemeindeordnung für Krain, wo es heißt (bere — ließt):

„Der Ausschuss kann nicht beschließen, wenn nicht wenigstens zwei Drittheile seiner Mitglieder anwesend sind. Erscheint zu einer angeordneten Sitzung nicht die beschlußfähige Anzahl Ausschussmitglieder, so ist der Gemeindevorsteher berechtigt, gegen jeden nicht erschienenen Ausschuss- und Ersatzmann, welcher sein Ausbleiben nicht zu rechtfertigen vermag, eine in die Gemeindecasse fließende Geldbuße bis zu 10 fl. zu verhängen.“

Ich glaube, daß auch mit Bezug auf die weitere Bestimmung, wenn nämlich Mitglieder die Sitzung verlassen, eine Analogie in dem beschlossenen Gemeindestatut für Laibach enthalten ist. Im Landesauschusse hat man sich also bei der Formulierung an schon bestehende Gesetzesbestimmungen gehalten. Da es nun sehr mißlich wäre, wenn der Obmann des Ausschusses die Strafe zu verhängen hätte, so wurde dies dem Landesauschusse übertragen.

Es ist dies eine ähnliche Bestimmung, wie sie auch für Straßenausschüsse existirt. Was aber die Caffe be-

trifft, in welche die betreffenden Strafgebühren zu fließen haben, so ist im alten Gesetze eine Bestimmung enthalten, wonach Strafbeträge dem Morastculturfonde zufallen.

Poslanec Hren :

Prosim besede! Opomnil bi samo toliko, da, čeravno §. 48. stare postave določuje, da take glôbe spadajo v kulturni zaklad, to nič ne zabranuje, da se to še posebej izreče, da je take glôbe obrniti v svrhu kulturnega zaklada. Ostanem nadalje pri tém, da je le oni, koji je sejo zapustil in storil zbornico nesklepčno, kaznovati, ne pa vsi. Zatorej predlagam, kakor sem že poprej rekel, da se ta člen primerno prearedi.

Poročevalec dr. Poklukar :

Jaz mislim, da je prevelika nadrobnost tukaj v tem slučaju popolnoma odveč, zato ker je gotovo le v roke deželnega odbora dano, kako hoče on to oblast rabiti, in upamo, da bode on odločeval vselej v korist delovanja močvirskega odbora. Posebno, kar se predloga tiče, da teče taka kazen v kulturni zaklad, se meni dozdeva, da je to gledé na določilo §. 46. zdaj veljavne postave popolnoma odveč, ker je v obče določeno, da kazenski denar ali glôba zapade v močvirski zaklad.

Kar se pa tiče stilizacije primerne, bi se pripjel jaz predloga, kateri na to meri, da se besede „v obeh slučajih“ zamenjajo z besedo „s tem“, toraj nasvetujem v imenu gospodarskega odseka: naj se v slovenskem tekstu, v 6. vrsti besede „v obeh slučajih“; v nemškem tekstu, v 6. oziroma 7. vrsti besede „in beiden Fällen“ izbrišejo in na njih mesto v slovenskem tekstu besedi „s tem“, v nemškem pa beseda „hieburch“ vrine. To je pomenljivo določilo, ker je, kakor je gospod poslanec Deschmann omenjal, ta določba praktične vrednosti pri obdelovanji močvirskega odbora. Skušnja nas uči, da, ako ni bil kak predlog eni stranki prijeten, je zapustila sejo in drugi odborniki, ki so morali večinoma od daleč priti, niso mogli več sklepati.

Deželni glavar :

Bodemo zdaj glasovali. Prosim gospod e, ki se strinjajo z nasvetom g. poslanca Hrena, naj izvolijo se vzdigniti.

(Se odkloni. — Wird abgelehnt.)

Prosim gospode, kateri pritrdé členu III. s spremembo, katero je ravnokar navedel gosp. poročevalec, naj izvolijo se vzdigniti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec dr. Poklukar :

(Bere člen IV., V. in VI., uvod in naslov načrtanega zakona; — ließt Artikel IV., V und VI, Eingang und Titel des Gesetzentwurfes.)

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec dr. Poklukar :

(Bere odsekov nasvete 1., 2. in 3.; — ließt die Ausschussträge 1, 2 und 3.)

(Obvelja. — Angenommen.)

Deželni glavar:

Tretje branje tega predmeta odložim do prihodnje seja.

Poslanec dr. vit. Bleiweis:

Prosim besede! Jaz bi stavil predlog, da bi se zdaj končala današnja seja.

(Obvelja. — Angenommen.)

Seja se konča ob 15. minuti 6. uri zvečer. — Schluß der Sitzung um 6 Uhr 15 Minuten Abends.

Deželni glavar:

Vsled tega sklepa odločujem prihodnjo seja na jutri ob 10. uri dopoludné s sledečim dnevnim redom.

(Glej dnevni red prihodnje seja. — Siehe Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Sklenem seja.